

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

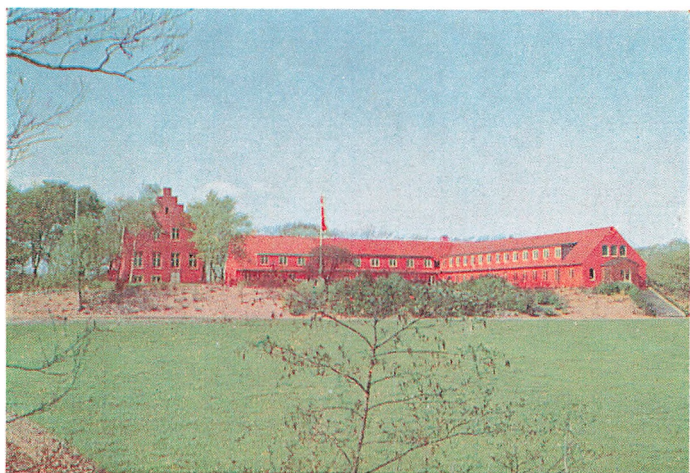
Elevskrift

*Holstebro
Ungdomsskole
»Lægården«*

1960

16. ÅRGANG

Holstebro Ungdomsskole »Lægården« 40 Elevskrift 1960

Elevskrift

Det er væksten i træet,
som lærte mig
at gro stille.

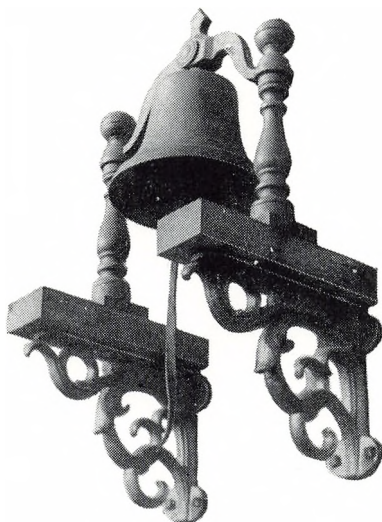
Det er dyrene på marken,
som bød mig
at skælve for uvejret.

Men jeg er kun et menneske
uden træets tålmod,
et barn der besværges lynet
med sang og stilhed.

Halfdan Rasmussen.

1960

16. ÅRGANG

Hvad er alt, hvad verden har at skænke,
alt, vi kalder skønt og rigt og stort?
Løv, der ensomt blæser bort i natten,
støv og grus for evighedens port.

Hvad er alt det, vi for »lykken« kalder,
alt, hvad vi har stridt og kæmpet for,
imod julenattens jævne hilsen:
Frygter ej! den nat blev lykken vor.

Frygter ej! men knæl med tak og glæde,
løft den længsel frit, I bar i løn.
Der kom budskab fra Guds faderhjerter.
Denne nat blev jorden rig og skøn.

Thi Guds søn blev menneskenes broder,
det usigeligste fandt sig ord.
Det er livets væld og glædens kilde,
det er lysets banner rejst på jord.

Det er det, hvormed alt andet blegner.
Hvad er modgang, ensomhed og savn
for et menneske, der fandt til julen
og har fattet barnets dybe navn.

Mads Nielsen.

Kære gamle elever!

Året, som stod ved sankte Hans
lyst mellem blomster i sommerdagen,
nu er det fattigt på sol og glans, —

Ja, det kan vi på nuværende tidspunkt helt under-
skrive. Endnu har vi ikke sunget sangen, hvorfra oven-
nævnte linier er taget. Der er tradition for, at vi ikke
synger julesalmer før 1. december. — Men gråvejrs har
vi, silende regn, lys tændt den ganske dag, og dog kan
vi ikke af hjertet synge, at det er trist ind under jul,
heller ikke: at sindet bøjer sig ned til sidst, ved ikke hvor
det skal modet tage. Måske mørket var mere knugende i

1865, da Jonas Lie skrev sangen. Det elektriske lys, der nu stråler ude og inde i by og på land og spreder mørket, var jo for den tid et ukendt fænomen.

Det er i år mit 16. julebrev til jer. Julebrevet 1944 måtte jo udgå grundet på, at tyskerne da regerede på »Lægården«.

Dengang var det trist for alvor, og da bøjede sindet sig og vidste ikke, hvor det skulle modet tage. Men selve julens budskab er jo helt uafhængig af alt det ydre, vi omgiver julen med, og hvordan end verden tér sig: Jul bliver det. Måske vi dengang havde lettere ved at gå med stille sind, som hyrderne til barnet ind.

Gud give, at vi aldrig mere skal opleve det gruppevækkende, som en krig er. — Men mon det ikke vil afhænge af, om vi ikke nøjes med at tale om fred, men øvet fred.

Den ganske eftermiddag har jeg læst i årets dagbog og forsøgt at genkalde årets gang i min erindring. Vi begiver os nu på en stiltfærdig vandring gennem året, der gik. Jeg håber, I har lyst til at være med og må have glæde af turen.

Jeg fristes til at sammenligne den med vore søndagsspadsereture i al slags vejr eller sommerens cykelture, der jo fordrer det, man henregner til godt vejr.

Værdien af sådanne ture ud i naturen — uden motorens hjælp — skal man vist ikke prøve på at forklare eller udrede; men selv om flyveren nok kan se skovene, landskabet i sin helhed, må der være mange skønne, livsbekræftende enkeltheder, som f. eks. det mindste græs, blomsterne i engene, fuglesangen, der sammen slår som tusind harpestreng, han ikke har mulighed for at opleve. Med rette beundrer vi menneskelig dygtighed, ja, vi er duperede — også lidt ængstelige — over, hvad hjerne

og hånd kan udvirke; men med rette må vi også undre os over Guds skaberkraft og almagt, som den afspejler sig i det, vi er tilbøjelig til at kalde »naturligt«, endda vi ved, at vi mægted ej det mindste blad at sætte på en nælde.

Når man som ældre tænker tilbage på barndomshjemmet, er det ikke først og fremmest det »store« sølvbryllup med spil og dans — ihvor festligt det end var — man mindes, nej, det er de enkle, daglige begivenheder — hellig og søgn, måske de, mens vi oplevede dem, forekom os temmelig ubetydelige. Men som vi legemligt modtager næring, og den umærkeligt dag for dag omsættes i vækst, som vi først senere rigtig konstaterer, kan vi også som børn og unge modtage åndelig næring, der umærkeligt giver vækst til vort indre menneskeliv.

Hovedvej er storartet, når det gælder at tilbagelægge vejen så hurtigt som muligt, men ønsker man at opleve omgivelserne, er det bedre at dreje ind på en mindre befærdet vej for ikke at tale om stier, der kan føre til uberørt natur.

Elisabeth Bergstrand Poulsen skriver i en af sine bøger om sådan fredlyst natur og stille fin musik, der harmonerer med naturens stilhed, og jeg citerer hende ordret: »Ak, hvad er mine små forsøg på at skrive idyller mod den virkelighed, jeg oplevede.

Sommeraftener når far og mor roede med os ud på søen, og far tog fløjten frem fra foderalet og skruede den sammen, mens et par af os børn fik lov at ro med løfte om at føre årerne lydløst. Og far blæste på fløjte — mens vi og himlen og kirketårnet med dens klare spejlbillede og hele den løvomkransede sø lyttede lykkeligt til.

»Blomstrande sköna dalar«, »I rosens doft«, »Fjärran han dröjer«.

Af og til sang mor med sin fløjterene og fløjlsbløde stemme førstestemmen, og fløjten blæste alt. Hver tone klang ud over søen, og ekkoet kastede blidt og sagte bold med den mod andre bredder, akkompagneret af de stadig videre, stadig blidere ringe i vandet, når en fisk slog et slag, eller når en dråbe faldt fra vore åndeløst lyttende, løftede årer. Idyller så elysæiske, at jeg aldrig blot tilnærmelsesvis har dristet mig til på det område at sige sandheden for ikke alt for meget at udfordre den krasse tidsånd.« — Dette billede kontra en udflugtstur med larmende radio! Og til sidst efter en temmelig lang introduktion, før vi begynder vor vandring, Elisabeth Bergstrand Poulsen igen: »Taknemmeligt tænker man på, hvad dette betød for ens udvikling. Hvordan skulle man egentlig nu have været beskaffen åndeligt uden at have været med til al den fred?«

Nu har jeg stået »på trappen« og fortalt jer lidt om det, »turen« går ud på, så starter vi, og I ved, at det gælder om sammenhold på hele turen.

De første, vi møder, er tre af vore sommerpiger, Solveig Holm, Tove Andersen og Kirsten Poulsen, de går som medhjælpere ned til vores allesammens gode Elna Lauridsen fra »Vejse«. Hun der i sommer på elevmødedagen fyldte 25 år, men, dagen tiltrods — tog hun fra tidlig morgen til sen aften sin tårn ved gryderne og sørgede godt for os. Det vil for os alle, men selvfølgelig i særlig grad for mig blive et vældigt savn, den dag jeg må give afkald på Elna. Ester Mattrup måtte vi desværre af med, hun mente, hun ville være damefrisør. Vor trofaste Inge Else Andersen blev forfremmet til 2. kokkepige. Grethe Høstgård Møller blev stuepige, og hun var i alt samvittighedsfuld og god. Selv om det i grunden er at foregribe begivenhedernes gang, tilføjer jeg alligevel, at Grethe til maj blev elev på Kongensbro kro.

Den nye telefon blev fittigt benyttet

Det næste hold, vi møder på vor vandring, er 104 vinterpiger samt deres forældre. Vi modtog dem i mildt og godt vejr, det er en stor, stor lettelse på en åbningsdag, hvor det ikke alene er pigerne, der skal inden døre, men også deres sengetøj, kjoler på bøjler, potteplanter og meget andet, der kan ligge »løst« i bilen. Det viste sig snart, at vinterpigerne havde gå-på-mod og arbejdsevne, som vi forsøgte at omsætte i frugtbart arbejde, både når det gjaldt alvor, og når det gjaldt skæmt. Aldrig før har vi på et hold haft så mange, der kunne spille. Det havde vi i høj grad glæde af både ved små og store festligheder. — De kunne også synge, jeg mindes endnu så tydeligt, hvor rent og fint vore luciapiger sang. Ja, hvor er det dog dejligt med levende sang og musik. Vel kan vi — og det gør vi også her — med glæde bruge den tekniske sang og musikunderholdning; men den er erstatning. Den første tid på en skole kan selvsagt ikke være præget af festligheder, de kommer sådan lidt efter lidt, også på det

område må man vente alting i naturens orden. — Det gælder først om, at hver enkelt elev finder ind i den daglige arbejdsrytme, finder sig hjemme i den og bliver glad for den. — Vi kan ikke forvente, at det sker lige med det samme for alle. Derfor er jo ikke mindst den første tid i særlig grad en spændingens tid, det er det for hver enkel elev, og det er det for os — hver gang. Ud af hverdagens arbejdsrytme vokser festlighederne. Er der ikke glæde og harmoni over det første, kan der aldrig blive det over det sidste.

Den 21. november var jeg til forstander Thyregårds 70 års fødselsdag. For mig, der i 14 år var lærerinde på Thyregårds skole, bliver han ved at være forstander Thyregård, selv om han er gået af som sådan. Nu er Thyregård ministeriel tilsynsførende for de frie ungdoms- og efterskoler, helt rigtigt sagt, assistent for en overordnet inden for ministeriet; vedkommende hedder Roar Skovmand. Men af talen, Roar Skovmand holdt ved Thyregårds fødselsdag, fremgik det tydeligt, at Skovmand i praksis ikke følte sig som den overordnede, men tværtimod takkede Thyregård for den hjælp og indsigt, han havde ydet Skovmand i arbejdet med ungdomsskolerne. Hvem kunne have bedre kompetence til at hjælpe og vejlede i mange ting, eftersom Thyregård og frue har skabt ungdomsskolen i den skikkelse, vi kender den i dag. — Formanden for de frie ungdoms- og efterskoleforening, forstander Dybkjær, benævnedes da også i sin tale Thyregård som: Kongen over ungdomsskolerne.

I min tale måtte jeg takke for arbejdskår. Jeg kunne af hjertet sige, at arbejdsmæssigt og økonomisk havde det ofte været strengt, men alligevel altid lykkeligt. — Og jeg nævnte også en ting om Thyregårds økonomiske forhold, som burde stemme alle skolefolk i vor skoleform til taknemlighed. Nu — også først nu — er vi blevet

sidestillet økonomisk med høj- og landbrugsskoler, og vi bør være meget taknemlige over, at vi lever i et land, hvor der ydes så gode tilskud til de frie skoler, og at vi så samtidigt har fuld frihed under ansvar. Sådanne tilskud har Thyregårds altså ikke kendt, og mangen en gang måtte Thyregård, når vi skulle rejse på ferie i oktober og april, sige, når vi skulle have penge: »Hvor lidt kan du nøjes med?« Under sådanne forhold vil der nok lettere blive tale om arbejdet som kald og ikke som levebrød.

Det var en festlig dag på den gamle skole, og hvor var festen fra a til z gennemtænkt og fuldført af skolens nuværende forstanderpar, Råhede og frue.

Dagen derpå havde jeg besøg af tre gode venner fra min Jebjergtid, konsulent Rasmussen og frue fra Mariager og overlærer frk. Lavrsen, Skive. Rigtigt et eksempel på sandt venskab. I flere år har vi — vel grundet på at hver især er så optaget til daglig — ikke set hinanden, men dog var det, som vi aldrig havde været fra hinanden. Man kan gå side om side med et menneske, som man dog er langt borte fra, fordi man intet deler med hinanden og så det modsatte, at man på lang afstand har hinanden.

Første festlighed er elevsammenkomsten i november, der næsten altid falder sammen med første søndag i advent. Mange gamle elever var kommet til stede, hvor er I trofaste til at møde op. Seminarielektor Troelsen var her. Den første benævnelse er os lidt fremmed, men ikke navnet Troelsen. Hans værk svigter aldrig. Hvor var det en fin, fin adventssøndag for os. Det var Kaj Munk som præst, digter og jæger. Ubegribeligt, at Troelsen gav det alt ordret, uden bog. Vi havde det hyggeligt i salen ved den store adventskrans, vi havde højtid dernede som ved nogen kirkefærd.

Boldkamp havde vi derefter, til dato har vi jo haft det ved hver elevsammenkomst. Resultatet husker jeg ikke,

Boldøvelse

og dagbogen melder ikke noget derom. Men lad mig i stedet tilføje et visdomsord: Sejren er ikke det afgørende her i livet, men kampen — ikke at have vundet, men kæmpet godt.

Tiden til jul er kort, forekommer kort. Det må jo være det sidste, da vores dag her er lige lang sommer og vinter. Oplæsning, forskellige gode film, elevernes egen underholdning, spadsereture og mørkningshygge ved adventslysene, mens vi lytter til musik, det er vist noget af det kendte, som jeg kun lige skal nævne. — Pigerne sled med gymnastikken, så »forspillet« til den rigtige opvisning kunne finde sted for husets folk før jul. Dagbogen: aldrig har opvisningen på dette tidspunkt været så fin.

Skovturen, hvor vor gode medhjælper Westphal Petersen først har været her til morgensang og kaffe, er en dejlig tradition. Lige ny hvert år. Mest festligt i sne og let frost selvfølgelig. Alle de store fyr og gran, som der ret er arbejde ved at få fat på, har Westphal Petersen

fundet frem, så de ligger i velordnede dynger og venter på os. Mos, kogler o. a. kan vi så selv forlyste os med at finde, og derefter går karavanen over mark og bæk hjem til vor græsplæne. Westphal Petersen gik af i sit embede sidste år, men den lille bibeskæftigelse at sørge for gran til os har han holdt fast ved, og det er vi glade for. Julestue! Vinterpiger, I kender den. Det er en af de få

ting, vi ikke ønsker at lave om på. I sommerpiger kan ikke helt ud forstå, hvor god vinterpigerne og vi andre synes, vor julestue er; men så har I til gengæld oplevelser, som vinterpigerne ikke har. Bare for at nævne en usædvanlig ting: Naturen, om ellers sommervejret tillader det. — Juleferie! Herlig for alle; men vel i særlig grad for de piger fra Samsø, Sjælland, Fyn, Mandø og måske enkelte andre, som ikke havde været hjemme, siden de kom 3. november. — Jeg husker, at jeg en dag havde talt om, at der et par gange var faldet megen sne lige op til jul, så situationen var ved at blive lidt betænkelig, hvortil én lidt frygtsomt spurgte,

om det nogen tid var sket, at pigerne ikke kunne nå hjem til juleaften, hvortil jeg trøstende kunne svare: Aldrig!

Når pigerne er væk, begynder vi at sysle med vor egen private travlhed til jul. Det er hyggeligt og dejligt, som det er i ethvert hjem. Thisen havde den sorg at miste sin far lige op til jul, men måske er det mere rigtigt at sige, at sorgen havde de for et par år siden, idet hendes fader var blevet så forkalket, at han slet ikke kunne huske noget og derfor måtte på et sygehjem. Da var det faktisk, at han døde for dem, eftersom de slet ikke kunne få forbindelsen med ham. Det var en rigtig streng tid for Thisen og hendes familie. Nu kan man nok sige, at døden kom som en befrielse for dem alle, men alligevel er der vemod. Mathiassen var en rigtig hædersmand, han kendte til gudsfrygt og nøjsomhed og havde ved dygtighed og godhed oparbejdet et godt og lykkeligt hjem for sig og sine.

Fra jeg var barn mindes jeg, at jeg fra tidlig morgen juleaftensdag kunne se og mærke på alt, hvad dag det var. Sådan også endnu. Men dengang var det den længste dag af alle dage, det ville ligesom ikke blive aften. Det har i høj grad forandret sig. — Men færdig bliver vi. Vi kan let nå om juletræet — og det er dejligt. En god juleaften og jul oplevede vi. — Første juledag har min bror og jeg besøg af en kusine, Kathrine Sloth, Borbjerg. Hun er jævnaldrende med min afdøde søster Ane. Det er en hyggelig eftermiddag. Kathrine Sloth kan fortælle så meget om vor slægt, og jeg synes, at man mere og mere får lyst til at vide noget om ens slægt tilbage i tiden.

Nytårsaften: Hyggelig, så morsom, og når klokken slår det sidste slag i det gamle år, synes jeg, at ens sind må stemmes til stille højtid med tak for alt, hvad man

Arne Bechs folkedansere –

er skånet for, og alt, hvad man har modtaget i det gamle år.

Og så de hvide ubeskrevne blade helt bogstaveligt, når jeg åbner den nye dagbog, men også på anden måde. Lærerpersonalet indfinder sig lidt efter lidt. Pigerne holder igen deres indtog. Vi samles om chokoladebord, men pigerne spiser så lidt, som var det 3. november. Derefter tændes hellig tre kongers lysene, vi synger, jeg taler og læser lidt. — Derefter »på hovedet« i arbejdet med gymnastikken, og skolen er igen i gang. Det er så mildt, at jeg tager forsythiagrene ind, der i løbet af kort tid står i fuldt flor. Men kulden kommer senere. 9. januar har vi skolens gode kending, Arne Bech, med sit dygtige hold, der så trofast ofrer deres tid på at glæde os. Min veninde fra ungdommen af (jeg kan ellers ikke så godt li' det ord, da jeg synes, det er udtryk for noget flagrende og uholdbart), fru kbm. Iversen og kbm. Iversen kom den lørdag og overværede opvisningen, som

de — ligesom vi andre — glædede sig meget over. De kan vurdere og skønne på, hvad ægte er, og det er Arne Bech's og hans danseres folkedans og folkedragt. — Ved et tilfælde fik vi dagen derpå Hannah Bjarnhof herud sidst på eftermiddagen, om aftenen skulle hun optræde i Holstebro. Hun var god, men meget kostbar, derved ikke først og fremmest tænkt på penge, men på repertoire. Dårligt håndled havde hun også, var ikke helt i vigør. Men jeg glemmer ikke jeres gave i den lille pose, vinterpiger! Tak!

Niels Offersen, Hjern, forårsagede, at vi fik en tur til Struer med besøg på svineslagteriet, ægpakkeriet, B. & O. og Jydsk Andels Korn- og Foderstof. Det var en meget interessant tur, hvor vi alle steder blev vel modtaget og tilmed beværtet med pølser og kaffe. Det var meget koldt den dag, 12 graders frost og blæst.

Sne drillede os, det vil sige, vi havde ingen ting her, men andre steder i landet havde de rigeligt, og derimellem var Randers, så vi måtte flere gange give afkald på Åge Lunds musik, da de ikke kunne køre ud.

Pigerne sled med underholdningsprogrammerne. I enkelte tilfælde blev forældrene implicerede, som f. eks. Hanne Grubes far, der »gjorde« en sang til Hannes hold. Jeg har den desværre ikke, ellers skulle den have været med i årets brev.

»Det svage køn« gik over brædderne til skolefesten, og det var ikke svagt, men godt spil. God var Lejlas recitation af Åkjærs digt, endda der var meget kort tid til at lære det udenad. Fint klaret. Og så var der de to med sang og dans. — Aftenens »mellemspil« bestod af sang og musik af fine matroser og spanske piger og uddeling af sydlandsk frugt. Og endelig de forurettede pebermøer med deres »kronede« mø som anfører. Dagbogen melder glæde over, at det også den gang lykkedes

at skabe en god fest for vore piger og deres kavalerer. En fest behøver ikke at være flot; men derimod altid af kvalitet.

Næsten altid møder jeg gamle elever, når jeg er ude at tale, og hvor er det hyggeligt, når de så tager et billede op og med glæde og stolthed viser deres barn eller børn, som de synes, jeg må se. I min dagbog læser jeg netop om et sådant tilfælde sidste vinter. Det var Erna Ravnsbæk — nu Schmidt — boende i Rom (v. Lemvig). Hvor kan jeg glæde mig over at møde jer som glade, lykkelige mødre og husmødre i eget hjem.

Vi nærmer os forår. Åkjær siger i et digt: »Og det er det visseste forårstegn, når kat sig trille bag solet hegn«. Her er tegnet på forår det, at pigerne fotograferer i solskinskrogen (ved verandaen). Den første søndagsflaghejsning efter jul fandt sted 6. marts. Det siger noget om vinterens søndagsvejrlig. Pigerne hørte Mehls båndoptagelse af underholdningen til vor skolefest, det morer altid. En vigtig begivenhed skete den dag. Vi modtog to praktikanter fra Skive seminarium. Det var lige spændende for de to parter; men lad mig sige det straks, det faldt i høj grad ud til alles tilfredshed. Vinterpigerne kender dem, Alice Andersen og N. J. Vinther. De hjalp lidt til med undervisningen, og det var forbavsende, hvad de på så kort tid lærte at kende af navne og piger. — Uden tvivl vil det blive en oplevelse for de børn, der kommer til at gå i skole hos Alice Andersen og Vinther. Førstnævnte er lærerinde i Thorning og sidstnævnte lærer i Pandrup.

Siden de rigtigt rejste herfra, har vi haft den glæde at have dem til vor afslutning i foråret, elevmødet og en lille tid af deres ferie, hvor de også rakte en hjælpende hånd i undervisningen. Seminarirektor Påskesen har igen rettet henvendelse hertil, men jeg ved snart ikke,

Terrænløb

om vi tør gentage forsøget. Vi synes, det er umuligt, at det kan falde lige så heldigt ud som første gang.

Alice Andersen, Vinther og lærerinderne hjalp hinanden med at tilrettelægge et terrænløb – både i marts og efter elevmødet. Det havde vi glæde og morskab af — og enkelte fik en lille præmie i form af en lagkage.

Hobbykvartetten fra Hjørring underholdt os ved en festlighed, skolekøkkenet sluttede af med. De gjorde det som sædvanligt vældig godt og gav mange ekstranumre. For første gang deltog vi efter indbydelse i Ringkøbing amts forårsopvisning. Det var på alle måder spændende. Trods uro, som dog stort set forstummede, da det store hold marcherede ind, og Åge Lund begyndte at spille, forløb det godt. Thisen havde ære af sit hold, værdien af Åge Lunds indsats erkender alle, og I piger sled tappert, koncentrerede jer mere og mere om opgaven, og den blev løst tilfredsstillende.

Fødselsdag på nr. 1

I foråret var mange forskellige ting stillet på benene for at indsamle penge til flygtningehjælpen. Jeg undfangede den idé, at vi måske kunne imødekomme de så ofte udtalte ønsker om at se vor elevudstilling, og lade vore piger synge, da vi nu ikke havde haft julekoncert, og at folk så for en gangs skyld kunne give entre, hvad mange ofte har undret sig over, at de ikke skulle til julekoncert. Nu var der så en anledning, og det indkomne skulle selvfølgelig ubeskåret gå til flygtningehjælpen. Åge Lund og lærerpersonalet godtog min idé. Men det faldt ikke ud som ventet. Hidtil har vi haft mere end fuldt hus til julekoncerterne; men her kom vel ca. 100.

Dagen efter havde vi så afslutning, og forældrene hentedede deres ungdom, og jeg håber, de på alle måder rejste rigere herfra, end de kom — penge undtaget.

Selv i en april kan det knibe at blive fri for kursus, og i denne måned især er det os lidt over hånden. Imidlertid kunne jeg ikke nægte at række en hjælpende hånd til læ-

rer Tjørnild, der med ildhu leder et sangkor. Det skulle samarbejde med mange musikere fra forskellige egne af landet, og derefter optræde ved en kirkekoncert i Holstebro. — De skulle bo og spise her lørdag-søndag og øve i salen. Vi andre skulle til årsmøde i Egå, og jeg plejer ikke at tage hjemmefra, når her er fremmede. Men Arne Bech og Elna påtog sig i fællesskab at være værtsfolk. Den opgave klarede de fint — og morsomt for dem selv, gæsterne og vi andre.

På vej til årsmødet besøgte vi en tidligere lærerinde her, da frk. Eriksen, nu fru Pedersen, Lyngå. Det var et festligt besøg. Vi følte os rigtigt velkomne af hele familien — 4 i alt. — Pedersens har to kvikke, velbegavede (hvordan andet) småpiger. De var med til elevmødet i sommer.

Og så ellers arbejdede jeg i tankerne med alt forberedende til husbyggeri. Et hus til lærer og gartnerfamilie. No. 59, som i flere år har voldt mig bekymring og store udgifter, skulle vi forlade. Derfor måtte vi bygge. I dag, da dette skrives, er det nye hus, »Østerbo«, en realitet, men noget sådant kommer ikke helt af sig selv, dog: hvem tæller vel de tabte slag på sejrens dag!

Næste år skal der komme et billede af »Østerbo« i årets brev, men de ydre forhold er endnu ikke helt i orden.

Hovedrengøring hører jo april og oktober til, men også ekstra fridage til vore tapre, flittige piger.

Som ny husholdningslærerinde kom til maj en fynbo, som lovformeligt hedder Inge Jensen, men hvordan hitte ud af de navne, så hun har givet lov til, at vi efter hendes fødegård må kalde hende Enggård. Lad mig omgående sige, at hende er vi meget glade for. Enggård passer os, og jeg håber, at stedet passer hende.

Byens parkeringsplads på den anden side vejen er os

en meget stor hjælp på åbningsdagen. 3. maj havde vi ønskevejr, og indkvarteringen gik meget let. Allerede dagen efter sommerpigerens ankomst må vi tage os tid til i al stilhed at fejre det glædelige, der skete 4. maj 1945. I år var det 15 års dagen. Salen er pyntet med bøg og

*Conie og Hans på besøg
fra Holland*

lys. Kobbernagel fortæller om tiden før freden og fredsbudskabet. Jeg synes, Kobbernagel gjorde det særlig godt i år, og pigerne lyttede og fik et godt indblik i den frygt, gru og glæde, vi dengang oplevede. Udefra kunne vi glæde os over lysene, der var i alle vinduerne.

Det er ikke så godt med alle de helligdage, der kan falde kort tid efter, pigerne er ankommet. St. Bededag

lavede vi til en arbejdsdag og satte »friheden i banken« til senere brug.

En enkelt spadseretur om sommeren kan gå an, men ellers tager vi selvfølgelig til cyklerne. Af den grund fik jeg en helt ny, som det var herligt at cykle på, og som jeg ret kunne »prale med«. Vore sommerpiger var flinke til at være her om søndagen. Almindeligvis var der herhjemme ca. 70-80, så det var en lang, fin og broget flok, når vi cyklede ud. I dag er vi nødt til at cykle i én række, det er første halvår, jeg har praktiseret det, men det er nødvendigt.

Fjernsynet, ved jeg i hvert fald, vi ikke misbruger, hverken i forbindelse med eleverne eller os selv. Men der er ting, alle må se, som nu vort kongepars sølvbryllup. Trist, at festligheden næsten druknede i regn.

Til elevsammenkomst var der mange gamle elever. Skuespillerinde Asta Esper Andersen læste godt. Det er en underholdning, jeg på forhånd er tryk ved. Boldspillet stod lige 2-2. Det er nu rart! Næste dag havde vi sommerens første forening. For dem alle gælder det almindeligvis, at de ønsker at høre lidt om skolens arbejde og derefter se skolen. Pinsen kom på et godt tidspunkt, det er for tidligt, når eleverne efter 14 dages forløb skal have ferie. De nyder den meget mere på et lidt senere tidspunkt.

Søndag efter pinse tog vi turen til Viborg. Vejret var knapt så smilende, som vi er vant til, men dog med sol. Der var dejligt i domkirken, tåleligt i vor solskins-chokoladekrog. God modtagelse på Viborg gymnastikhøjskole, hvor vi også i år så gymnastik med fin musikledsagelse. Efterhånden blæste det sådan op, at vi ikke kunne bruge vort sædvanlige spisested ved Hald sø. Det havde vore omsorgsfulde chauffører fundet ud af, så de havde fundet et sted, hvor der var læ. Det var alt i orden udover, at en overraskende voldsom regnbyge gjorde, at vi måtte

Forbenværende og nuværende lærerkræfter

stikke hovedet i busken — helt bogstaveligt. Men turen var reddet — godt reddet.

Sommeren var jo meget regnfuld. Ukrudtet næsten ikke til at holde nede. Lærerinderne, pigerne og jeg tog af og til en eftermiddagstørn i haven. Ja, der kan være grund til at skønne på sådan frivillig hjælp, den gror ellers ikke på træer i vor tid.

Elevmødet stod for døren. Indmeldelserne begyndte i meget god tid, en del kom nær ind mod dagen. Men selvfølgelig tager vi godt imod jer, selv om indmeldelserne kommer sent, og vi er glade for, at den i det hele taget kommer, dog ville det være os en stor hjælp i tilrettelæggningen, om den kom otte dage før. Der hersker travlhed op mod elevmødet, og det både ude og inde. Madspørgsmålet skal være i orden, og sidst, men ikke mindst, skulle det, vi indbyder jer til at se og høre, være i orden. Vejret kan ofte forårsage, at vi ikke kan få afholdt de sidste prøver, som altid foregår om lørdagen. Indendørs-

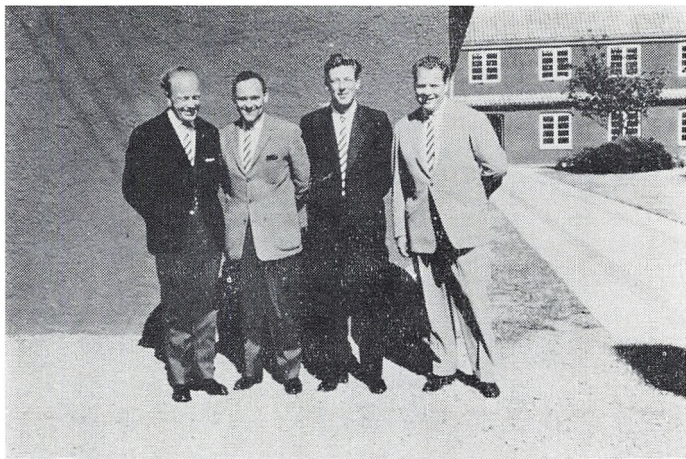
prøver kan f. eks. for gymnastikkens vedkommende slet ikke finde sted. Men tit har vi haft en lille prøve før kirketid, sådan også i år med menuetten.

Frk. Friis præluderede i kirken over melodien til: Alt hvad som fuglevinger fik. Uvilkårligt tænkte jeg på verset: Så vågn da op, min sjæl, bryd ud med lovsangsrøst, og pris din Gud. — Fredslund Andersen sagde i sin prædiken, at sønnerne i lignelsen om den fortabte søn ikke var det vigtigste i lignelsen; men derimod faderens kærlighed, der tilgiver alt, elsker synderen, den synlig fortabte og den selvretfærdige. Prædiken tangerede det, jeg talte om fra »Kejseren af Portugalien« af Selma Lagerlöf. Og Fredslund Andersens indledningsvers på prædikestolen: O, du som skabte hjertet mit, var netop det, jeg havde skrevet op, vi skulle synge efter min tale.

I salen efter middagen indledte jeg med at byde velkommen i håb om, at hver enkelt på vor elevmødedag måtte opleve noget værdifuldt, som de senere med glæde kom tilbage til i erindringen. Derefter udtalte jeg nogle mindeord om lærer Svend Lovmand fra Slesvig, som var min første lærer her. Lovmand var dagen før blevet dræbt ved en bilulykke.

Jeg læste hilsener, og jeg beder jer, der sendte dem, modtage en hjertelig tak, fordi I ikke alene tænkte på os, men også lod os det vide.

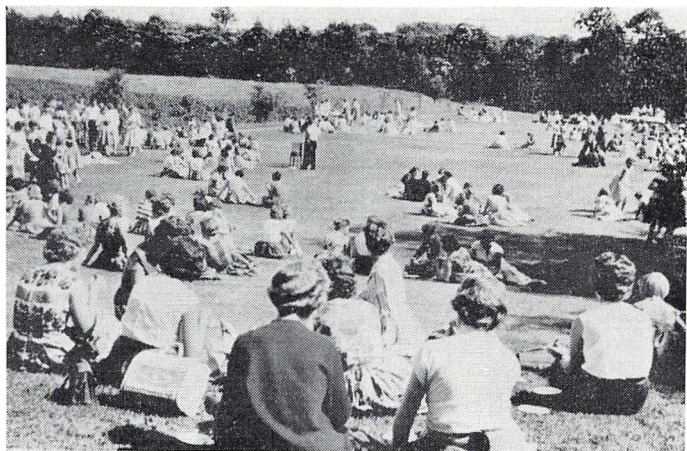
Kobbernagel nævnede i sin tale et citat af Goethe: »Når man dividerer fornuften op i tiden, bliver der en rest, der ikke går op, men giver spændingen«. Og han sagde videre: Velfærdsstaten skal vi ikke anke over, den er dog udtryk for demokrati; men det er alligevel ikke nok, om vi lukker os inde og er os selv nok. Kunsten kan hjælpe os til at leve rigere, og Kobbernagel nævnte sidste vers af: Gud plantet en have — og ønskede, vi skulle afslutte med den sang.

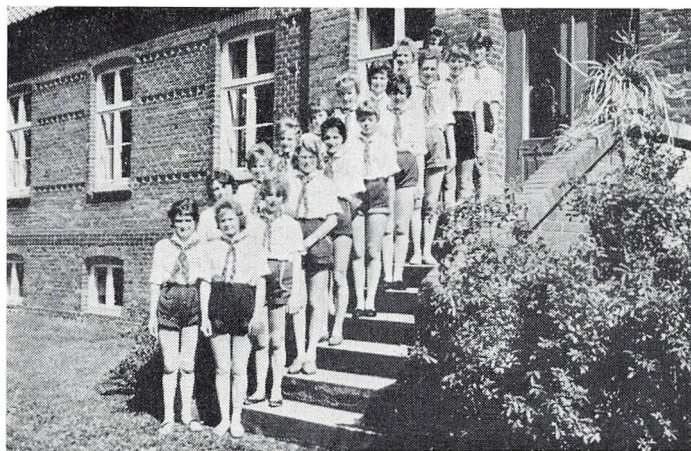
*Hangen-kvartetten
og
vort eget sangkor*

Der var en ganske kort generalforsamling i elevforeningen. Derefter kaffedrikning på engen i herligt solskinsvejr. På billedet, hvor I ser det samlede lærerpersonale, forhenværende og nuværende, savner vi desværre Alice Andersen, hun var ikke til at opdrive. Den dag, vi var i Viborg, fik Mads Nielsen mig på sporet af Haugenkvartetten fra København, og det var jeg meget glad for. De fire herrer sang kønt, godt og morsomt. Indledte med Mads Doss, sange af Halfdan Rasmussen og Kaj Munk. Desuden: Langt ud i skoven og en sang om kulden, som jeg ikke husker begyndelsen på, men det var synligt, at de »frøs«, mens de sang. Ekstranummer: Husker du i høst og Jeg gik mig ud en sommerdag. Frikvarter, hvorefter vore piger sang, og ind imellem sang de gamle elever med. — Før spisetid var der gymnastik, mon ikke alle glæder sig til at se og høre den opvisning? og aldrig har den skuffet. Ved et særligt tilfælde var det blevet muligt at få Henning Elbirk og radioens drengekor hertil. En sådan mulighed vil vi gerne udnytte. Alle ved, hvor skønt det er at høre disse drengestemmer under kyndig ledelse. Men vi her på stedet ved også, hvor dejligt det er at have dem lidt privat. Det var småt med ekstra tid denne gang, det blev kun til en nats søvn i gymnastiksalen og en kort formiddag. Men først må jeg nævne aftenens afslutning, der fandt sted på sportspladsen. Vi fremstillede et »Lægård-drengekor« i antal svarende til de rigtige. De da mødtes i faklernes skær, sagde de rigtige til vore: »Må vi høre tonen«. — Hvidklædte piger, Henning Elbirks drengekor og »Lægård-drengekoret« bar fakler og lyste ud over hvidklædte piger, der dansede menuetten af Elverhøj. Det var kønt. Åge Lund spillede på klaveret omtrent nede ved bækken, alt mens de stillede op til aftensang. Radiodrengekoret sang først, og derefter sang vi vor festaftensang. Jeg havde god

Kaffe på engen

Lagårdens »drengekor«

Farvel og på gensyn!

grund til at slutte med tak til alle, der havde medvirket til en god elevmødedag.

Næste dag skulle drengene øve, derefter var der håndbold- og fodboldkamp, hvor de var vore piger overlegne. Og jeg tror nu nok, sommerpiger, at det ene mål, I fik, var grundet på Henning Elbirks gode hjerte. Hurtig middagsspising, og derefter fik jeg overrakt den fineste sølvlysestage plus gode ord i tilgift. Mange drenge skrev og sagde tak, Henning Elbirk allerførst og allerhøjest. Ja, sådan er de! Her i brevet siger jeg en hjertelig tak til dirigenten og alle drengene.

Fredslund Andersen og frue holdt sølvbryllup i deres ferie, sådan omtrent ubemærket derude i »Trollduset« ved det dejlige Kattegat. Fint vejr havde vi, da Det kongelige teater på friluftsscenen spillede: Der var engang. Så havde jeg den glæde at være til Bodil Nielsens bryllup. Hun blev gift med sin fætter fra Odense, han var også hendes kavalier til skoleballet her. De bor nu i Køben-

havn. Bodil var selv skolebarn fra Halvorsminde ungdomsskole, så det var spændende, hvordan hun ville finde sig til rette på en fremmed skole. Både i tiden og siden, mens Bodil var travlt optaget som sygeplejeelev, var hun skolen god.

I sommerferien var jeg herhjemme og var travlt op-

Sine

taget med ukrudt og bærplukning. — Tog dog til sidst en sviptur til Sjælland, idet jeg kørte Kirsten hjem og fik Mehl, der sammen med Knudsen, Thisen og Thøgersen havde været i England, med tilbage. Jensen kørte i ferien sin faders bil, efter som hun lige havde erhvervet kørekort. Ferien sluttede samtidig med de lyse nætter.

Vi prøver alle at finde ind i det daglige arbejde, og på mange måder føler vi, at sommeren går på hæld.

Sine Esrassen, der havde været elev siden november, måtte vi tage afsked med. Hun skulle tilbage til Grønland og er nu elev på Husmoderskolen i Julianehåb. Hun havde en god sejltur og er glad for at være hjemme igen.

Lærerinde Inger Frandsen, nu fru Nielsen, og hendes mand havde vi besøg af. Fru Nielsen er ansat ved en friskole på Fyn, og hendes mand er repræsentant.

Sidst i august måtte Ingelise Simonsen fra Lemvig på sygehuset for anden gang i sommer, første gang var en rask blindtarmsoperation, denne gang var det desværre mere alvorligt. Hun var passager på en scooter, der kørte galt, Ingelise og den unge mand, der kørte, brækkede begge lårbenet. Vi savnede Ingelise, men var dog taknemmelige for, at det ikke gik værre, end tilfældet var, Ingelise skulle komme hjem til jul, og vi glæder os med hende.

Der kommer nu en periode, hvor dagbogen ingen ting fortæller, bladene er af en eller anden grund hvide og ubeskrevne.

Vi når til vor skolefest, som fra først til sidst står i olympiadens tegn, det var helt festligt og morsomt. Afslutningen fandt sted ved det skæve tårn i Pisa, da rejselederen sagde, at det ikke var til at få mad i Rom grundet på alle de olympiadegæster.

Trods travlheden måtte Mehl til Kirstens konfirmation, vinteren 61-62 skal vor ferie pige være elev her.

Før vi ved af det, er vi ved afslutningsdagen, hvor vi sammen med forældrene glæder os over pigernes udstillede ting og over deres folkedans og gymnastik og sang. Med blomster og ord tager vi afsked, og nu, disse linier skrives, er det spændende, hvor mange af jer, vi skal gense på søndag til elevsammenkomsten.

Lørdag den 1. oktober har vi over 100 til folkedanskursus. Fart på med hovedrengøringen, så vi bliver færdige til lærerkursuset, der er fra 17.-20. oktober. Til oktober rejste Frank Jensen. Da han var planteskolemand og ikke havde arbejdet med grøntsager, blev vi enige om, at det var bedst at gøre forandring. Frank var

af fynsk natur lys og villig. De havde en sød lille pige, som vi alle var så glade for. Gartner Jepsen er nu gået ind i stedet, han blev gift sidst i oktober, og de nygifte bor nu hyggeligt i »Østerbo«. Vi er allerede glade for

Kirstens store dag –

deres virke her, og jeg håber, at de også må blive glade for arbejdet og stedet her.

Vi var i oktober til bryllup med lærerinde Anna Vestergård fra Hogager, der har været elev og pige her, det samme gælder Gerda Henneberg, der samtidigt med sit giftermål starter sin egen frisørsalon i Viborg. De har begge holdt forbindelsen vedlige med os, og det var en glæde at være med til deres bryllup. Anna blev gift med

en landmand fra Thy. Gerda med en repræsentant fra Viborg.

Oprydning efter lærerkursus, pigerne fik nogle dages frihed, og så var vi klar til at modtage vore vinterpiger; men deres ankomst hører næste års brev til.

Og nu, hvor vi er ved at være færdige med vores tur — den har været lang — vil jeg sige tak til hver enkelt af jer for jeres julehilsen, det ville være et savn, om ikke alle de hilsner kom. — Tak for jeres trofasthed mod skolen, vi mærker den tydeligt gennem eleverne, vi får.

Så siger jeg da tak for turen, vi nu har vandret, forhåbentlig følte den ikke lang, kedelig eller trættende. Skulle det være tilfældet, må I lade mig det vide, og den skal blive kortere næste år.

Og til sidst ønsket om en velsignet jul for jer og jeres hjem.

Fader-Gud! os til glæde og gavn
nyåret henskrive i Jesu navn!
Velkommen, nyår og velkommen her!

Karen Sloth.

Boris Pasternak in memoriam

MOSKVA, 30. maj 1960. (RB fra TASS.)
Forfatteren Boris Pasternak er død i sit hjem
i Peredelkino 70 år gammel.

Med Boris Pasternaks død har Rusland og hele verden mistet en stor digter. I hans fædreland afstedkom hans bortgang kun korte avisnotitser; det var andre ting, der dominerede i de russiske avisers spalter: De vældige tekniske triumfer, som Sovjet-Unionen har haft inden for raketvåbnene og rumforskningen. Da Boris Pasternak i 1958 fik tildelt Nobel-prisen, måtte han give afkald på den og tilmed tåle de groveste injurier fra de russiske lederes side. Men tre russiske videnskabsmænd, der samtidig fik tildelt Nobel-prisen i fysik, kunne møde op i Stockholm og modtage hædersgaven. På tragisk måde blev her forholdet mellem teknik og ånd i Sovjetstaten sat i relief.

Pasternaks nødtvungne nej til Nobel-prisen fik det resultat, at han blev forsidestof i den vestlige verdens aviser, hvilket sikkert har været ham meget imod, da han var en ydmyg og beskeden mand, der helst ville leve stilfærdigt og sysle med sine litterære studier i sin lille landsby uden for Moskva. Men der gik anti-kommunisme i affæren, og det er altid godt avisstof. Desuden oplevede man det mærkelige, at hans store roman »Dr. Zivago«,

som var den egentlige anledning til, at han fik tilbudt Nobel-prisen, gik hen og blev best-seller, også her i Danmark, skønt den slet ikke er nogen populær bog.

Boris Pasternak tilhørte et digterkuld i russisk litte-

Boris Pasternak

ratur, som går under betegnelsen symbolisterne. Foruden Pasternak var der en professorsøn fra St. Petersborg ved navn Aleksander Blok. Der var en bondesøn fra Rjazan-distriktet, som hed Sergej Jesenin. Og der var Vladimir Majakovskij, en skovarbejders søn fra Georgien. Fælles for dem var, at de alle var født omkring 1890, de debuterede alle som lyrikere omkring 1914, og de var alle

revolutionære. I zarens Rusland herskede nød og elendighed. Polititerror og censur havde knægtet den åndelige frihed, og det enkelte menneske blev ikke regnet, idet enhver uden lov og dom kunne risikere at ende i zarens fængsler eller Sibiriens straffelejre. Før 1917 fandtes i Rusland tre slags mennesker: Undertrykkerne, som var forråede af at undertrykke, de undertrykte, som var forråede af at blive undertrykt, og de intellektuelle, for hvem drømmen om en revolution var den eneste eksistensmulighed i en sump af terror og ondskab. Det gælder da også Pasternak og de unge symbolister, der trådte frem omkring 1914, at i dem levede drømmen om en kommende revolution, der ikke bare skulle skabe bedre sociale kår for de russiske masser, men som navnlig skulle give åndelig frihed og skabe respekt for det enkelte menneskes værdighed.

Så kom revolutionen i 1917 — og så blev den en skuffelse. Vel skaffede den efterhånden bedre forhold for de brede masser, men den åndelige frihed, man havde drømt om, blev ikke virkeliggjort. Med Sovjetstaten fulgte ny polititerror og ny censur, og kunstnerne måtte opleve den tort, at de med eller mod deres vilje skulle gøres til redskaber for Politbureau. Tragisk er det at følge de revolutionære symbolisters skæbne ind i hverdagen efter revolutionens rus. Aleksander Blok slap billigst; han døde i 1921 af en hjertesygdom. Den lyse bondedigter Sergej Jesenin, der havde drømt gyldne drømme om den frigørelse af de undertrykte bønder, som revolutionen skulle medføre, måtte med smerte opleve bolsjevikernes tvangskollektivisering, og han døde for egen hånd i 1925. Den djærve georgier Majakovskij, der havde skrevet flammende hyldestigte til den kommunistiske fremstorm, forsøgte at digte videre i Sovjetstatens ånd og

indrette sig efter direktiverne fra Politbureau, men han gik i stykker på det og begik selvmord i 1930.

Og Boris Pasternak? Han trak sig tilbage fra verdens larm og slog sig ned i landsbyen Peredelkino tæt uden for Moskva, hvor han levede stilfærdigt med litterære studier og oversættelsesarbejde. Sin digteriske produktion indstillede han helt, for han ville hellere tie end være uærlig. Og som en stilfærdig og verdensfjern litterat havde han sandsynligvis endt sine dage, hvis ikke Stalins død i 1953 havde givet nyt håb for de russiske intellektuelle. Stalin blev afløst af den forsonlige Malenkov, som indledte en mildere kurs, et »tøbrud« satte ind i Rusland. Malenkov blev skubbet til side af Khrustjov, men også han førte til at begynde med en forsonlig politik og kritiserede skarpt Stalins terrorregime. Khrustjov rejste til Geneve for at mødes med den vestlige verdens ledere i sommeren 1955, og på begge sider af jerntæppet havde man en stærk følelse af, at den kolde krig nu skulle afløses af forståelse og udsoning.

Under indtryk af dette tøbrud skrev Pasternak sin store roman »Dr. Zivago«, og da han, kort efter at romanen var færdig, fik besøg af den italienske forlægger Feltrinelli fra Milano, lod han denne få et eksemplar af romanen med sig for at besørge en italiensk udgave af den. Imidlertid indtraf i november 1956 de ulykkelige begivenheder i Ungarn, som forårsagede, at de russiske ledere påny lagde kursen om og vendte tilbage til Stalintidens hårde politiske linie. Fra kommunistisk side forsøgte man at få Feltrinelli til at standse udgivelsen af »Dr. Zivago«, men forgæves. Romanen udkom efterhånden på de fleste vesteuropæiske sprog og fik en velfortjent succes, og det var rimeligt og naturligt, at det svenske akademi i 1958 indstillede Pasternak til Nobelprisen i litteratur. Resultatet blev som før nævnt, at

Pasternak måtte give afkald på hædersgaven, at han blev fordømt af den russiske forfatterforening, og Khrustjov overdængede ham med grove skældeord og gav Pasternak frit lejde til at forlade Rusland, hvis han ikke var tilfreds med de herskende tilstande. Men Pasternak ville ikke forlade sit fædreland. Hvorfor blev han i Rusland? Og hvorfor blev han fordømt? »Dr. Zivago« giver svaret.

Denne roman er i mange henseender forunderlig og dybt gribende. Den giver et vældigt tidsbillede af Rusland fra den første mislykkede revolution i 1905, over den første verdenskrig og revolutionen i 1917 med de ufattelige rædsler under den efterfølgende borgerkrig og hungersnød, opbyggelsen af Sovjet-staten til sejren over Nazi-Tyskland i 1945. Men det må tilføjes, at romanen er meget svær at læse, thi lyrikeren Pasternak fornægter sig ikke, idet mange afsnit er rene prosadigte, men af en betagende skønhed. Dertil kommer, at der er en vrimmel af personer i romanen, og det kan volde vanskeligheder at finde rede i dem på grund af de vanskelige russiske navne. Det er et arbejde at læse »Dr. Zivago«, men det lønner sig.

Handlingen koncentrerer sig om titelfiguren, hvis livsbane vi følger. Zivago vokser op i et fornemt overklassehjem i Moskva, bliver mediciner og deltager som frontlæge i den første verdenskrig. Efter revolutionen sætter hungersnød ind, og Zivago beslutter at forlade det sultende Moskva og drage til en lille by i Ural sammen med familien. Romanens højdepunkt er skildringen af denne rejse, som foregår med tog gennem et Rusland, der er hærget af borgerkrig og kaos. Ikke alene er denne rejse spændende, men den giver digteren lejlighed til at give nogle storslåede og uforglemmelige billeder af russisk natur. Efter borgerkrigens afslutning vender Zivago til-

bage til Moskva. Sovjet-staten er nu ved at tage form, men Zivago forhutler og dør glemt og overset.

Men bag denne handlingsgang skjuler sig romanens filosofi, hvis grundtema anslås allerede på de første sider af Zivagos onkel, Nikolaj, som tydeligt nok er forfatterens talerør: Det er en hævvelse af menneskets ret til at leve et personligt liv i åndelig fordybelse i modsætning til de politiske systemer, der lader det enkelte menneske gå op i de organiserede masser. Som onkel Nikolaj udtrykker det:

»Enhver flokdannelse er blot et tilflugtssted for talentløsheden, hvad enten det så er Solovjov, Kant eller Marx, de hylder. Det er kun de ensomme ånder, der søger sandheden, og de bryder med alle, som ikke sætter den højt nok.«

Sligt er ikke god latin i Sovjet-Unionen. Derfor blev Boris Pasternak fordømt. Men derfor ville han ikke forlade sit fædreland, hvilket man også vil forstå ved at læse »Dr. Zivago«, thi hver linie ånder af en dyb kærlighed til Rusland i dets storhed, lidelse og fald.

Året efter fordømmelsen skrev Pasternak et digt til sine venner i den vestlige verden. Det bringes her i Kai Friis Møllers oversættelse:

Jeg er fortabt som et dyr i en indhegning —
Andetsteds er der folk, frihed og lys.
Bag mig lyder larmen af forfølgelse,
og der er ingen vej ud.

Mørk skov ved bredden af søen,
et styrtet fyrretræs stub;
jeg er her helt afskåret fra alt —
Hvad end sker, kommer for mig ud på ét.

Men hvad syndigt har jeg da begået,
jeg — morder og kæltring?
Jeg, som tvang hele verden til at græde
over mit fædrelands skønhed.

Jeg står i hvert fald nær ved min grav —
Og jeg tror, der vil komme den tid,
da den gode viljes ånd skal besejre
ondskab og skændsel.

Med Boris Pasternaks død brast et ædelt hjerte. Men forinden havde han vist menneskeheden, at mørket bliver aldrig så tæt, at ikke et lys kan skinne igennem det.

Mogens Kobbarnagel.

Hermed sendes de bedste hilsner til elevskriftets læsere med ønsket om en glædelig jul og god lykke i det nye år.

M. Kb.

I livets tjeneste

Lad mig begynde min lille historie med at nævne Øyvind i Bjørnsons »En glad Gut«; en aften venter han forgæves på Marit, men opgiver ikke af den grund håbet. Tværtimod forkorter han tiden ved at synge den sang, han holdt mest af, og hvis første vers lyder således:

Løft dit hoved, du raske gut!
Om et håb eller to blev brudt,
blinker et nyt i dit øje,
straks det får glans af det høje! —

Mon der er unge i dag, der kender den sang? Det er der vel, men meget synges den næppe mere — og dog forekommer det os, at alle Danmarks unge engang kom marcherende ud af gymnastiksalene til tonerne af den melodi, og foran dem lå den strålende opfyldelse af, hvad de havde drømt så skønt.

Der blev i lykkeårene forud for den 1. verdenskrig slidt hårdt på en sang som denne, og da de trange tider kom, sledes der endnu hårdere på den forhåbningsfuldhed, hvorfra den fødtes. Og nu er der i vemodig grad gået svind i tonerne, og forsøger man at tage dem om igen, er det ikke fri for, at de klinger noget falske. De glade gut-

ter er blevet færre end sidst, og der bliver stadig færre af dem, der kender til »Fryden for ingenting«.

At der er noget naturstridigt i dette, må enhver kunne fornemme. Det er og bliver nu engang ungdommens kongelige forret at lovsynge lykken, før den kommer, og drømme sig håbets virkeliggørelse til; de unge skal netop ikke være så kloge, som vi ældre; vore erfaringer siger os, at vi aldrig nåede, hvad vi i vor ungdoms lykkerus drømte og håbede.

Bjørnson giver i sin digtning udtryk for en lys forhåbningsfuldhed — nogle vil sige en overfladisk optimisme; lad det nu være, hvad det være vil; sagen er, at det skar ham i hjertet, når han hørte et ungt menneske synge en sang som Taylors:

Hver glædens stund, du fik på jord,
betales må med sorg,
om flere følges ad, så tro,
de gives kun på borg.
Der kommer snart en smertens tid
med suk for, hvad du lo;
den lægger rentes rente til
med afdrag i din tro.

Og går det ikke os på samme vis som Bjørnson? Hører vi unge nynne disse eller lignende toner, skærer det os i hjertet. Og dog kan selv den uforbederligste optimist umuligt nægte, at lever man længe nok, kommer der det øjeblik, da Taylors sang bærer prisen frem for Øyvinds, fordi der er en ærlighed og en oprigtighed over den; vi ved, at den dag kommer, hvor vi ikke mere kan forlyste os som i ungdommens år. Menneskene vil nødigere og nødigere erkende denne sandhed, og få steder er man vidne til så megen skabagtighed som dér, hvor menne-

sker i en næsten panisk skræk flygter for deres egen alder — og for at overdøve den ubarmhjertige sandhed sætter man civilisationens kæmpegrammofon i sving. Humør på maskine — på plade — på samleband skal erstatte humøret af Vorherres nåde og skal dække over det moderne menneskes følelse af tomhed og kedsommelighed ved tilværelsen. — Man besværger øjeblikket, ønsker brændende, at det skal tøve, men øjeblikket — selv det skønneste — kan efter sit inderste væsen umuligt tøve — og en skønne dag, hvis ellers livet her varer ved længe nok, har alderdommen ført én derhen, hvor man dårlig nok kan genkende sig selv, og hvor livet forekommer én at være en bedrager, som lokker de unge med løfter, der aldrig indfries.

Spørger man nu, hvorfor dette skal være sådan? er svaret på en måde let nok: fordi det ikke kan være anderledes! — Det stof, hvoraf ungdommen bygger sine drømmeslotte, hører denne verden til, og de hænder, hvormed de påtager sig at opføre dem, er skabt af kød og blod. Men over vor verden her — den håndgribelige — den verden, der er vores egen, lyser det ene ord: Forgå! — Vi kan forgude og forgylde, så meget vi lyster; men de guder, vi skaber i vort eget billede, taber en skønne dag forgyldningen, og så er det sket med dem og med os, nøjagtig som med kærligheden i H. C. Andersens eventyr, »den går over, når kæresten har ligget fem år i en tagrende og sivet«.

Er det da sandheden om det liv, der er os givet? — Er der da ikke andet? — Nej, så længe kampen føres om håndgribelige, materielle goder, er der ikke andet.

Men sæt, alt dette håndgribelige — øjnenes og kødets lyst, som vi til det yderste og sidste begærer at have vort liv i — sæt, alt dette nu slet ikke var målet for vort menneskeliv, men kun midlerne! Sæt mennesket dog var

af ånd — af evighed, og derfor havde sit mål i evigheden! Sæt, Jesus har ret, når han peger på sjælen og siger: den er det, det gælder! Bevar den, og alt er bevaret! Mist den, og alt er mistet!

Prøver vi at stille os på dette ståsted, taber de håndgribelige goder, øjnenes og kødets lyst, ikke derfor deres dragende magt over os, for dette hører nu engang også med til at være menneske på jorden, men det sættes alt sammen på rette plads; det kommer os ikke mere i møde med en anmassende fordringsfuldhed som herre og hersker over livet, men som livets ydmyge tjener; — fra at være målet i sig selv, bliver det midlet til at leve menneskelivet i alt dets ufattelige storhed og skønhed.

Vort borgerskab er andetsteds, er, som apostelen siger det, i himlene, og her i denne håndgribelige verden befinder vi os kun på træk; det afgørende er ikke, hvad den skænker os eller nægter os af sine goder — omend det ingenlunde er os et ligegyldigt spørgsmål — men det afgørende er, hvad vi bliver til, mens alt dette sker om os og med os; med andre ord, det afgørende er, hvordan vi lader os bruge af livet, hvordan vi lader os forme og danne i livets tjeneste!

Og på dette punkt i historien, eller skal vi sige i regnskabet, er det, Gud i Jesus Kristus griber ind, og for nu ikke at falde for fristelsen til at lade den — altså historien — fortsætte og slutte med en omgang præstelig gudesnak eller gudelig præstesnak; det kan vist komme ud på ét, hvordan vi end vender og drejer det — henviser jeg min læser — og jeg har ganske særlig dig, min *unge* læser, i tankerne — til stedet for den rette fortsættelse af historien: *Kirkens søndagsgudstjeneste!*

Om forladelse! Det skulle jeg vist ikke have skrevet; måske plumpede jeg så alligevel i og faldt for fristelsen? — Men nej — dette her har intet med kirkelig reklame

eller moralsk oprustning at gøre — jeg hader begge dele lige inderligt. — Det vedkommer ikke mig, om du går i kirke eller ej; det bliver din sag, og det er helt i orden, men det ændrer ikke ved den kendsgerning, at i kirken kommer du kun nødig og jo da slet ikke af lyst eller ligefrem glæde; at du mener, det er præsten, der står som en hindring for dig i at komme med glæde, vil vi ikke skændes om, for det er sikkert rigtigt; det kommer bare ikke sagen ved her. Næ, vedgå det kun ærligt og redeligt: du skal faktisk kede dig så gudsjammerligt, at det må forekomme dig, at det selv ikke i kirken kan føles værre — måske endda tværtimod! Og hvorfor så ikke forsøge?

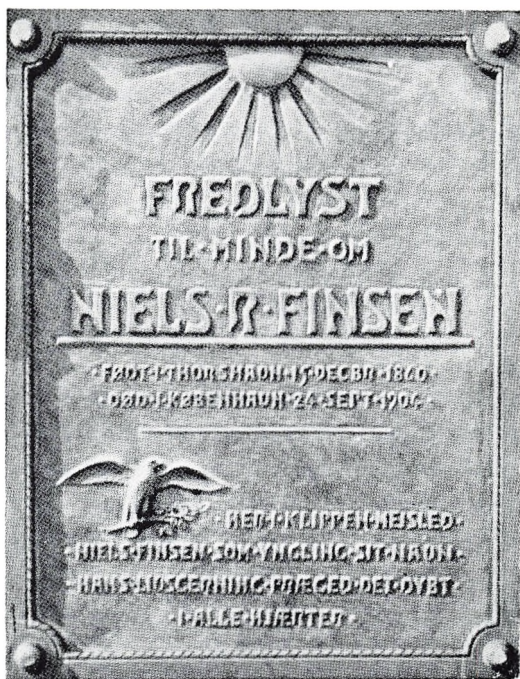
— — —

Og sidder du der så en dag og mærker til din undren, at din kedsomheds gaben bliver slået tilbage, og at historiens fortsættelse kommer dig ved, kan hænde du så næste gang sætter også andet end hensynet til din kedsommelighed til side for at være med dér, hvor fortsættelsen altid lyder, og historien aldrig ender, fordi du selv er med i den; den handler om noget, der vil vedvare, så længe der leves menneskeliv her på jorden: om en kamp på liv og død mellem Gud og djævel — om mødet mellem Guds-ordet i Jesus Kristus og mennesket, der overladt til sig selv er værre end til graven forstødt; i dette møde ligger menneskets eneste redning. — Af dets afmagt under syndens og dødens vilkår oprejses et menneske af ordet til at leve kærlighedens og sandhedens liv, fordi der i det ord, som er Guds eget ord, ikke er andet end kærlighed og sandhed og tilgivelse.

I mødet med dette ord bliver et menneske taget ud af dødens og sat ind — i livets tjeneste.

Sv. Fredslund Andersen.

Niels Ryberg Finsen

I Thorshavn den 15. december 1860 blev Niels Finsen født. Hans far var landfoged (politimester). Faderen var gift to gange, i første ægteskab var der en pige og tre drenge, hvoraf Niels var den ene. — Man får indtryk af, at der mellem faderen og børnene bestod et hjerteligt forhold. Om søndagen vandrer de ud i naturen, og hjemme fortæller faderen historie, også slægtens for børnene.

Da Niels er fjorten år, kommer han på kostskole i Danmark, på Herlufsholm, men han befinder sig ikke godt.

I ferien besøger han mormoderen, der bor i København, der, føler han, er hjemligt og hyggeligt, og han glæder sig meget til disse besøg. Eksamenskaraktererne ligger på godt i gennemsnit, og Niels får brev fra faderen, der er meget bekymret over dette resultat. I januar får han hovedkarakter mg, i historie mg+ og i dansk stil mg÷. Men ikke desto mindre giver rektor ham det skudsmål, at han er en god dreng, men evnerne er små, og det mangler på energi. Denne udtalelse bliver afgørende for Niels. Han er vejret og fundet for let, og faderen tager ham ud af skolen.

Skulle et sådant eksempel ikke mane alle, der underviser, til forsigtighed, ydmyghed over for det ansvarsfulde at have med børn og unge at gøre. Det kan være letkøbt og skæbnesvangert at vurdere mennesket efter point. Når man tænker på den utrolige energi, Finsen, sin hårde sygdom til trods, lagde for dagen, kunne man ikke være godt tilpas ved at have givet ham det stempel, som rektoren påtrykte ham. Evnerne har jo bare ligget latent, men lærerne eller skoleformen, hvor nu ansvaret skal placeres, har ikke haft evner til at kalde disse skjulte evner frem. Niels Finsen var lille og meget beskeden i sin fremtoning.

Er der sandhed i ordene: »En mand er, hvad han er, når han er syv år«, kan der i høj grad være grund til, ikke mindst for en lærer, at finde ind til mulighederne og give dem gode vækstbetingelser.

Mon ikke mange har oplevet en begivenhed i deres liv, hvor netop det, at blive mødt med tillid og forståelse blev af afgørende betydning for dem. Jeg kender det i hvert fald fra min tidligste ungdom.

Faderen lod ham nu rejse til Reykjaviks lærde skole i håb om, at den 16-årige Niels havde større chancer der. Han skulle bo hos farmoderen. Han skriver til broderen Oluf, at han gerne vil fra Herlufsholm, men alligevel er

jeg så bedrøvet. Det må selvsagt være følelsen af, at han ikke dur, der gør ham bedrøvet. Hos farmoderen har han det godt, men det er jo stadig skolen, det gælder. Om den skriver han til Oluf og fortæller, at han var blevet nummer fem af fjorten med mg i hovedkarakter. Niels er ikke glad i skolen, han er genert og fåmælt. Kammeraterne driller ham, lærerne beskylder ham for at være ludoven. I en bog om Finsen står: Men de kender ikke ynglingen, der går og bliver mand for deres øjne. Ja, da han en dag får tg i latin, det fag, der for rektoren er det nyttigste, udbryder han: »Jeg er bange for, at der aldrig bliver en mand ud af dig, Niels«. — Det eneste, der holder ham oppe i mismodige stunder er brevene til og fra Oluf og faderen. Til førstnævnte skriver han flere gange: »Jeg er en frygtelig særling, men Oluf, skal vi ikke fortælle hinanden om alle vore bekymringer, det er så godt at åbne sit hjerte for en deltagende«. Men, siger en af de forfattere, der har skrevet om Finsen, »I ensomheden dannes manden, der engang skal kunne stå ene«. Som 21-årig bliver han student, af hans papirer fremgår det, at hans evner fortrinsvis ligger inden for den matematiske, naturvidenskabelige faggruppe. Den sidste dag i Reykjavik går han en tur alene. Mange følelser kommer til ham. Han tænker på sin mor, der døde. Herlufsholm, der ikke kunne bruge ham. Han synes, han har været en fremmed i Reykjavik. Det piner ham, at ikke engang hans far har tillid til ham. Han vil til København og blive læge.

Næste dag sejler han syd på mod Danmark. Nu kommer der nogle lykkelige studenterår, hvor han sætter arbejdstempoet op, hvor han — måske for første gang — får ros, det var af professor Chievitz, og kammeraterne ved, at det er en anerkendelse. Professoren har åbenbart »opdaget« Finsen, hvad der senere kommer ham til gode.

Finsen er friluftsmenneske, holder af sejlsport, skydning; men desværre mærker han nu til den sygdom, der i en ung alder forvolder hans død. Niels's far er blevet forflyttet til Ribe. Biskop Balslevs datter, Ingeborg, lærer Niels at kende, og det ender med forlovelse. Niels Finsens kræfter begynder at svigte, trapperne kan han ikke tage, ikke holde ud at løbe mellem hospitalerne, ikke ro sin båd, end ikke være med til skydning. Men hans kærlighed til Ingeborg gør ham til et lykkeligt menneske — ja, han siger selv, det lykkeligste menneske. Ved dig, skriver han til hende, er verden blevet en lysere for mig. Finsen arbejder med kirurgien. Professoren giver ham opgaver, der tilfredsstillter ham. Grundighed var et særkende for Niels Finsen. Han har lige siden sin anatomieksamen vidst, at han var vellidt, og at professor Chievitz gerne ville have ham som assistent, et embede, der kunne føre til ansættelse i gode stillinger ved hospitalsafdelingerne.

Han slider med eksamenslæsning, men er meget forpint og sløj. Ved en sidste energiudfoldelse lykkes det den 30-årige kronisk syge student at blive kandidat, men med anden karakter, hvorved han mener, han har tabt mulighederne for at få embedet hos professoren. Han indgiver af den grund ikke sin ansøgning; men får så en opfordring. Det var der opmuntring i, ansøgningen indsendes, og han får embedet. Han tænker ellers på at blive øjenkirurg.

Finsen led af sygdom i nyrer, lever og hjerte plus bugvattersot, der fik underlivet til at svulme op. Af og til måtte han have vandet tappet væk, der kunne være helt op til 5-6 liter. Det var meget pinefuldt, men hjalp en ganske kort tid. Finsen var meget forsigtig med sin kost, vejede den af, og ofte gennemførte han en tørkostdiæt. Han var meget påpasselig og mente selv, at han derved

blev givet nogle år. 1892 viedes Finsen og Ingeborg Balslev i Ribe domkirke.

Finsen passede sit arbejde, men eksperimenterede ved siden af. Han havde lagt mærke til sollysets gode virkning på alle levende væsener. Men på den anden side så han jo også, at solen kunne gøre fortræd på huden, skulde den — det er de ultraviolette stråler, der kan fremkalde betændelse. Finsen var en grundig natur, der skulle til bunds i tingene, og han var uhyre energisk. Kopper er jo en hudsygdom, der især fremtræder i ansigt, på hænder, altså, hvor huden er ubeskyttet. Det førte ham ind på tanken om en behandling af den sygdom med lys, der var unddraget de violette stråler — rødt-lysbehandling. — Herhjemme var der på det tidspunkt ingen patienter; men derimod var der en koppeepidemi i Bergen. — Der praktiserede de Finsens forsøg med stort held. Det var hans første lyssejr. Men forsøgene, han stadig arbejdede med, resulterede i, at han anvendte de ultraviolette stråler over for bakterier. Lupus, hudtuberkulose, er jo en bakterie-sygdom, og over for den satte han ind. Det elektriske lys tog han i sin tjeneste. Han henvender sig på Københavns kommunes elektriske lysstation. Her får han lov at arbejde på laboratoriet, og får lov at behandle sin første lupus patient, ingeniør Mogensen, der var meget hårdt angrebet, og han havde søgt mange læger i ind- og udland. Efter et par måneder var patienten så godt som fuldstændig helbredt. Med ildhu arbejder Finsen nu på at få en bygning, hvor han ikke alene kan fortsætte med sine forsøg, men også tage imod patienter. Det lykkedes for ham ved hjælp af to mænd, der fattede stor interesse for sagen og stor sympati for den unge læge med de kloge, kønne øjne, der lyser af energi, selv om skikkelsen var præget af lidelse. — Disse to har både indflydelse og penge, og begge dele sætter de ind. Det resulterer i lysinstituttets

første bygning. Den 12. august 1896 kom Finsens første patienter. Finsen arbejdede næsten hver aften længe efter, hans medarbejdere var gået. Hans fine, tapre kone tager imod ham, når han træt og overanstrengt når hjem. Allerede i sommeren 1897 bygges en ny pavillon, apparaterne forbedres. Landets læger taler om Finsens værk — det samme gør bedstemoderen også, men på en lidt anden måde, »Niels vil nu kurere folk ved at lade en lampe skinne på dem, tror du aldrig, han bliver fornuftig«, siger hun til familiemedlemmerne. Men arbejdet lykkes, Finsen og hans gode medhjælperer slider over evne, fra 7 morgen til 10-11 aften, de mangler plads. 1901 flyttes virksomheden ind i en stor villa, Rosenvænget.

Selv om Ingeborg Finsen altid prøver at opmuntre, når mismodet over den uafvendelige sygdom overfalder Finsen, er hun klar over den kendsgerning, at det går gradvis tilbage, hjertet arbejder dårligt, og Finsen er meget stakåndet.

Men alligevel, da Finsen udgiver »Lyset som incitament«, siger en af vennerne, at der passende kunne skrives en afhandling, stor som et leksikon, om »Finsen som incitament«. Men alle på instituttet taler om den unge fru Finsen som incitament (igangsætter). 1898 udnævnes Finsen til professor. Udlandets læger kommer i stort tal. Finsen er for svag til at tage imod dem, medhjælperne må klare det. Finsen har engang sagt: »Går man på en vej, som alle følger, har man meget ondt ved at finde en blomst, et træ, overhovedet noget, som ikke andre allerede har set. Men søger man ind i urskoven, hvor ingen før har gået, hvor der hverken er vej eller sti, og hvor man må hugge sig igennem, kan man næsten ikke undgå at finde noget nyt«. Finsen var en ydmyg forsker, et beskedent, uegennyttigt og fint menneske. Ved en stor læge-

kongres i Paris året 1900 skulle Finsen have talt; men som så ofte før måtte han give afkald. Han sendte en stedfortræder, der skulle holde Finsens tale. Tolv lupuspatienter sendte han med, d.v.s. de var blevet helt raske og havde billeder med, så lægerne kunne se, hvordan de så ud under sygdommen. Det vakte opsigt, og det strømmede ind med breve til Finsen efter kongressens afslutning. I 1903 modtager Finsen nobelprisen, men en trediedel af pengene skænker han straks til sit lysinstitut. En mand siger om Finsen, at selv om karaktererne i hans karakterbog kunne have været lidt bedre, så er hans livs karakterbog fyldt med blanke ug'er. Denne lysbringer, som Finsen var, sagde følgende: »Man vil blive lykkeligst, hvis man kan nå så vidt, at man vurderer sig selv — sit arbejde, sine evner — lavere, end andre vurderer dem«, det er livskloge ord.

I Finsens selvbiografi til Nobel-stiftelsen skriver han: »Min sygdom har spillet en stor rolle for hele min udvikling. Sygdommen var skyld i, at jeg kom ind på mine lysundersøgelser«. Det vil sige, at lidelsen gjorde ham til menneskehedens velgører.

De blege solstrejf, når en nordhavsbrise
rev rift i tågerne om grønne lier . . .
De solstrejf lærte du som barn at prise.

Og sagalandets drømme, fjernt og vide
blev dine, så du sol i sommernatten
langs havet hen mod snefjeldsjøklen glide.

Det blev den skat, hvorover du var rådig,
solstrejf i skyggen, den gang du stemplet
eksamens-officielt: »ret middelmådig«.

Da trådte du med lysets magt i møde
af alt, hvad ondt og sygt, det hæsligste —
og det ubodelige fik du kraft at bøde.

Lyskraften imod sygdoms magt du sender,
sygdommens ulv du trådte under hælen,
men han har mærket dig med sine tænder.

Syg, men ej træt — til sejre, du skal vinde,
bæres med solstrejf over nordhavsbølger
dit navn mod ærens snefjeldsjøkels rinde.

Det er så gribende og livsbekræftende at læse om de sidste dage, han levede. Blandt andet fortæller Ingeborg Finsen, at han så kærligt på hende og sagde: »Du siger hele tiden mig tak, og jeg kan slet ikke få takket dig nok, jeg har ikke stemme til at sige dig tak«. Og en anden dag, hvor de talte om børnene, tre havde de, sagde Finsen: »Min egen ven, nu overlader jeg dem så trygt til dig, og jeg dør så roligt, og skulle det ske, at du en dag skulle miste en af dem, så må du tage det lige som dette, aldrig fortvivle, husk det Ingeborg, aldrig fortvivle«. Derefter: »Og så overgiver jeg eder alle i Guds hånd, det vil for mig sige godheden og kærligheden«. Stille sov han ind.

Fra kongelige personer i ind- og udland, samt fra mange andre modtog fru Finsen breve, der gav udtryk for den dybeste medfølelse. Han begravdes 29. september 1904, mange deltog, Finsens patienter, 400 studenter, de københavnske læger, kongelige personer o.m.a. Valgmenighedspræst Carl Koch holdt mindetalen og sagde deri: »Vi siger Niels Finsen tak her ved hans bære, ikke blot for hans energi og rige gerning til lindring af menneskers lidelser, men også for hans menneskeværd«. Mindesmærker blev rejst; men sit egentlige mindesmærke fik

Niels Finsen i sit nuværende institut — *Finsens medicinske lysinstitut* — der er mønster for al verdens lysinstitutter.

Karen Sloth.

Sommerholdet 1951 - Vinterholdet 1951-52

Der er stillet forslag om at indføre et afsnit i årbogen, der skulle indeholde nyt om gamle elever. Vi her på stedet så det meget gerne; men vi må have hjælp af jer for at kunne gennemføre det.

Derfor beder vi nu alle 10-års jubilarene, sommerholdet 1951 og vinterholdet 1951-52 sende os oplysninger før 1. november 1961, så det kan komme med næste år.

I 10 år sker der en masse for den enkelte, skriv og fortæl om skoleophold, uddannelse, om I er gift og med hvem, børn eller ej, hvor I bor o.s.v. Nu må ingen tænke, at det kan være ligegyldigt med mig, men det skal blive spændende at se, hvad der er blevet af Maren og Marie. Nej, skal der være nogen mening i at indføre elevnyt, så skal det være nyt fra hele holdet. Hvor mange gange har vi ikke hørt Sloth sige, »at det er den enkelte, det kommer an på, ikke én eneste kan vi undvære« ... det gælder også her.

Vi håber at høre fra mange, så vi får godt begyndt, hvis vi i det hele taget skal begynde? det afhænger af jer!

På gensyn til elevmødet 2. juli 1961.

Glædelig jul!

Inger Margrethe Mehl.

Om børn og poesi

Jeg kan høre, det er godt, men jeg forstår det ikke!

I.

Et af de Grundtvig-citater, der har banet sig vej ud i de videste kredse, er nok dette: »Og han har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær«. Det er brugt flittigt, og det er misbrugt flittigt. Men at det rummer en dyb pædagogisk sandhed, kan vist alle blive enige om.

Jeg husker en sensommerdag for nogle år siden. Vi kørte i ro og mag ind gennem det danske landskab, min kone og jeg og vor lille tre et halvt år gamle dreng. Og fordi jeg havde god tid, og fordi hele natursceneriet indbød til det, sidder jeg i bilen og siger sådan nærmest for mig selv, halvt i mine egne tanker: »Kør og heste og får på græs / hen over brede agre, / åbne lader for fulde læs, / sejl som stryger om klint og næs, / byger som går og kommer, / det er den danske sommer.« Til min overraskelse mærker jeg, at drengen »kobler til«. Jeg troede, han sad og puslede med sit eget. Men da jeg er færdig med verset, udbryder han: »Igen!« Se, allerede her kunne stoltheden og glæden over drengens vågnende lydhørhed jo let have bragt mig på afveje, så jeg i faderlig beundring havde udbrudt: »Næh, kan du godt lide det? Kan du godt

forstå, hvad det er, far siger?» Jeg vil ikke påstå, jeg sagde verset igen uden omsvøb. Og da jeg så var færdig anden gang, hvad så? Det ved enhver far og mor, der selv er vant til at pusle med ungerne »åndsliv«. Så sagde han fremdeles: »Igen!« Så blev vi ganske rolig ved, så længe han havde kræfter til at koncentrere sig om digtet.

Nu er der jo det dejlige ved dette vers, at der er intet, der skal forklares. Det skal opleves. Der er ingen svære ord for et normalt begavet, voksent menneske. På samme måde som den store kunstner formår at samle en dyngede kampesten til en portal af uforglemmelig skønhed, sådan samler Thøger Larsen her nogle ganske almindelige ord til en helhed, ja, til en kraft, der slutter strømmen mellem det danske landskab og mennesket, både når verset stiger frem i mindet, fordi man møder landskabet, eller når verset stiger op i sindet, fordi man længes efter landskabet.

Men for en lille dreng kan der jo godt være et og andet, der ikke forstås umiddelbart. Det går helt af sig selv med »køer og heste og får på græs«. Men det bliver straks værre med »de brede agre«, for slet ikke at tale om »sejl, som stryger om klint og næs«, dersom drengen bor langt fra kysten eller er bybo.

Men hvad skal man da gøre, når barnet siger »igen« og »igen« til at høre verset, trods forstandens utilstrækkelighed? Man skal ganske rolig holde sin mund og lade barnet gro i fred. Først, når barnet spørger, skal man svare og helst ikke på stort mere, end der spørges om. Ligesom man ikke skal øse for store portioner op på børnenes tallerken for derved at ødelægge appetitten, sådan mister barnet også let appetitten. Jeg har i denne forbindelse formet en lille sætning til eget brug, måske den også kan være til gavn for et og andet medmenneske, som selv

har følt, hvor svært det er at opdrage: »Stå vagt ved væksten«.

Det forsøgte jeg også i dette tilfælde. Jeg sørgede for, at Thøger Larsens sang blev »godnatsang« af og til i den følgende tid. Men vi talte, så vidt jeg husker, ikke mere om den.

Det næste, jeg oplevede med drengen og denne sang, var pudsigt nok henlagt til julemorgen. Da satte han den selv på grammo fonen og sang til, mens han slog takt til på et stykke træ med en lille hammer, som han havde fået i julegave. Det foregik, om jeg så må sige, med den inderligste, helligste patos, sådan som vi jo alle, der har med små børn at gøre, ofte har hørt det. Helt inde fra det inderste dyb af sjælen henter barnet en stærk og livskraftig sang frem, som det selv kan blive helt borte i, og vi voksne heldigvis også af og til, når vi levner os tid dertil. Jeg er organist af profession. Men jeg skal ikke skjule, at jeg denne julemorgen følte, at det ville blive svært at konkurrere med en lovsang af et så oprindeligt tilsnit.

Jeg tror, at man i nogen grad skal være forsigtig med at lade børn i legestue-alderen nøjes med at høre det, de umiddelbart kan forstå med deres forstand. For der er så mange skjulte stier mellem det lille barn og det guddommelige, så mange skjulte stier, som vi voksne helt har glemt, hvor findes. Men mon der dog ikke er mange, der kan huske, at der i barndomsårene fandtes en og anden gammel i slægten, der kunne læse vers med en underlig, dyb, enfoldig tone, som gjorde, at man bare lyttede. Jeg mindes for mit vedkommende tydeligt, hvordan den fireårige lille dreng rykkede til, når min bedstefar begyndte at sige med skælvende røst: »O vidunder tro, du slår over dybet din gyngende bro«. Forstod jeg det? Nej, nej, naturligvis ikke, men der gik alligevel et hemmeligt bud til mit inderste væsen.

Har De ikke ofte set den lille piccolo, der slår dørene vidt op ind til det fornemme hotels store festsal? — Sådant har guddommen i hver eneste lille menneskespire ansat små, lyse engle, der løber mange mile foran den tunge klumpfodede forstand og smækker dørene op ind til gyldne sales herlighed. Det er Grundtvig, der siger om disse engle: »Låse man kan slet ingen dør, så de jo derind kan smutte«. Vi må vist være taknemmelige over, at det forholder sig således, thi så når en dag forstanden når et stykke frem også, da får den sine dybe oplevelser, fordi det er noget i forvejen kendt og kært og fortroligt, der møder den i ny belysning, i forstandens klarhed, men med hjertets ro bagved.

Gid alle forældre ville lære dette: at vel kan man rådføre sig med psykologien angående, hvad man bør give sit barn af åndelige og kunstneriske oplevelser på dette eller hint alderstrin, men man må bare ikke tro, at spørgsmålet løses lige så let som et rent timeligt ernærings-spørgsmål.

II.

Jeg besøger af og til et udmærket jysk lærerhjem med en stor børneflokk, hvor man er vant til, helt fra børnene var ganske små, at lade både salmesang og den nationale og poetiske sang gå ind i hjemmet som noget selvfølgeligt. Ikke sådan som noget man »tager på« af og til ved festlige lejligheder, men som noget selvfølgeligt: som solen gennem ruderne, som dugen på bordet, som bønner i hjerterne.

I dette hjem dumpede jeg ind en sen aftenstund og var meget optaget af nogle små digte af den norske digter Alf Larsen. Og når man har været lærer i sang og digtning i en lang årrække, så er det ikke let at holde mund selv i fritiden, når der er noget, der brænder på. Der var egentlig kun husets ældste datter, en teenage, som gad

høre på mig, eller i hvert fald havde hun så megen dannelse i livet, at hun ikke lod den gamle sidde og snakke lige ud i tomheden. Jeg læste følgende strofe for den unge dame, og jeg mærkede snart, ligesom med min lille dreng og Thøger Larsens vers, at hun »koblede til« — »Det sner, det sner, det sner. Kun sne og atter sne, ingen jord, ingen træer mer, sne, sne, sne. Således sad jeg og drømte, mens døden langsomt tømte en himmel af frosen fred over verdens brandtomt ned. Jeg sad med lukkede øjne nedsneet i hvide løgne og drømte, drømte, drømte om at være den, som tømte hele himmelens horn for alle de hvide korn, så ikke en tue, et strå, skulle røbe, hvor jorden lå.«

Min lille veninde sad tavs et øjeblik, så sagde hun ganske uopfordret: »Jeg kan høre, det er vældig godt, men jeg forstår det ikke.« Ingen af os sagde, så vidt jeg husker, stort mere om den ting den aften. Det var først langt senere, jeg kom til at tænke over mine oplevelser. Var det mon selve digtet, hun oplevede, eller var det den begejstring, jeg nærede for digtet, der forplantede sig til hende og gav hende en følelse af, at det var en direkte oplevelse med dette digt? — ja, se, det er det springende punkt.

Man skal efter min mening ikke give sig til i stor udstrækning at spørge de unge ud om den slags ting. Det er et utidigt indgreb i noget, som bør være en hemmelig opbygningsproces. Det kan gøre den unge usikker. Eller det kan gøre den unge forfængelig og selvoptaget, dersom man spørger for meget. Ja, i værste fald kan det virke, som når fuglene ikke gider ruge de æg ud, som vi mennesker har gramset for meget ved.

Det, som jeg har lært af disse to oplevelser, jeg her har forsøgt at gøre andre meddelagtige i, kan sammenfattes således. Man skal lade sin glæde over gode, kunstneriske oplevelser komme frit frem blandt børnene og de

unge, uden pegepind og uden fodnoter. Dette er videreførelsen af kulturværdier i dette ords egentligste forstand, og denne formidling af Guds overflødigshorn til os mennesker kan intet sted udfolde sig mere levende end i hjemmets trygge atmosfære. Vi skal ikke overlade det hele til psykologerne. Ikke et ondt ord om dem i denne forbindelse. De bedste skolepsykologer erkender deres plads. De vil gerne give råd, og de vil gerne stå hos og følge på vej. Og det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg personlig har hentet mangt et godt råd, hvor det har drejet sig om den mest forstandsudviklede børneopdragelse gennem læsning. Og hvad der er sagt her må ikke fordunkle den kendsgerning, at der, når forstanden og dens opdragelse kommer ind i billedet, også må arbejdes med stor forsigtighed, og de gode skolepsykologer ønsker ingenlunde, at vi skal fralægge os hele ansvaret for opbygningen af de smås indre poetiske verden og tro, at det hele kan klares som et rent ernæringsspørgsmål. Hos de virkelige store psykologer træffer man en tillidsvækkende usikkerhed og en ærlig hjælpsomhed, som ikke gerne skal fordunkles af alle de middelmådigheder, der har gjort psykologi til øverste autoritet, ja, til en hæslig afgud. Vi må bekræfte det levende ords værdi for hinanden og for vore børn. Og vi må styrke hinanden i, at det kan nytte noget at være far og mor, også ud over det rent biologiske.

»Jeg kan høre, det er vældig godt, men jeg forstår det ikke«, sagde min lille veninde hin sene aften, og det kommer mig for, at hun var et smukt hverdagsbillede af prinsessen, der siger til Klodshans, da han smider pludder i hovedet på skriverne: »Det kunne jeg ikke gøre, men jeg skal nok lære det.« Og Grundtvig sagde altså som bekendt, at »han har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær.« Alle tre minder de os hver

på sin måde om, at det er så usigelig vigtigt, at vore børn får noget kært. Da bliver så det store, uafviselige spørgsmål til enhver far og mor — Hvad har vi af kært, vi kan give vore børn?

Aage Lund.

E. Bar. del

Af »Lægårdens« saga

Den rejsende, som i året 1780 kom til Holstebro, ville ved Storåens bredder finde en lille by med ca. 600 indbyggere, og den har set ud omtrent som omstående gamle stik viser. Midt i byen knejser den gamle Sct. Jørgens kirke over de lave huse, og i baggrunden hæver sig de kuplede bakker i Hjerm herred. Hvis vor rejsende fra Holstebro skulle fortsætte til Viborg, måtte han forlade byen gennem Nørreport ved den nordlige ende af hovedgaden, Nørregade. Her udgik nemlig Viborg landevej, som i sin første etape omtrent fulgte den nuværende Lægårdvej. Godt en kilometer uden for byen, på det sted hvor nu ungdomsskolen »Lægården« ligger, ville den rejsende i 1780 se to gårde, der lå på hver side af landevejen, og som hed »Øster Lægård« og »Vester Lægård«.

Netop i året 1780 foregik der vigtige ting med disse to gårde, hvilket nok har optaget sindene stærkt og været samtalemne i byen og på omegnens gårde. Ved at spørge sig frem kunne vor rejsende have fået interessante sager at vide. Nu ligger disse hændelser 180 år tilbage i tiden, og vi må tilfredsstille vor nysgerrighed ved at studere gulnede attester og skøder, der er hentet frem fra fjerne kroge i støvede arkiver, samt spredte og tilfældige fund og så forsøge at få disse ting til at tale.

Foran mig ligger et gammelt kort over Ringkøbing amt. Det er tegnet i året 1800 og viser netop to gårde, en på hver side af vejen, omtrent der, hvor ungdomsskolen »Lægården« nu ligger. Begge gårde er nu forsvundet, men da man for nogle år siden anlagde Holstebro stadion, stødte man på murbrokker og fundamentter, som nok skal være resterne af »Vester Lægård«. Og giver man sig til at fundere over terrænets udseende i ungdomsskolens have, har man vist lov til at gætte på, at her har »Øster Lægård« ligget.

Men vi vender tilbage til året 1780. Da var begge gårde fæstegårde under godset Krogsdal i Nr. Felding, som dengang ejedes af storgodsejer Peder Lund til Skivehus i Skive. På »Øster Lægård« boede en fæstebonde ved navn Niels Nielsen, og »Vester Lægård« ejedes af et konsortium bestående af fire gæve borgere i Holstebro, nemlig byfogeden Jørgen Tranberg, købmand Schmidt, fuldmægtig Lund og en borger ved navn Peder Houmark. Af disse var byfoged Tranberg en stor jordspekulant, idet der fortælles om ham, at han købte og solgte over 50 huse og gårde.

Niels Nielsen på »Øster Lægård« var en driftig og velstående mand, hvilket gav sig udslag i, at han hævdede sig op over fæstebondens stade, idet han netop i året 1780 købte sin gård fri for fæste, således at han kom til at sidde som selvstændig bonde på sin egen jord. Den pris, han måtte betale manden på Skivehus, var 8000 rigsdaler. At en fæstebonde købte sin gård fri var på det tidspunkt ret usædvanligt, eftersom de store landboreformer med stavnsbåndets ophævelse og bondestandens frigørelse først kom i 1788.

Niels Nielsens navn vil blive stående i »Lægården«s saga, ikke alene fordi han gjorde gården fri, men også fordi han i de følgende år demonstrerede sit talent for

handel og vandel. En februardag i 1787 galede den røde hane over Holstebro. Der opstod ild i farver Møllers gård på Storetorv, og i løbet af kort tid sprang ilden fra bygning til bygning på torvet. I alt brændte den dag 10 huse omkring torvet og i den nærmeste del af Østergade, blandt dem en købmandsgård, der lå på det sted, hvor nu konditoriet »Karoline« ligger. Niels Nielsen købte brandtomten og lod opføre en ny købmandsgård. Den del af »Øster Lægård«s jord, som lå ind mod byen, solgte Niels Nielsen til en af Holstebros borgere, konsumtionsforvalter Bech, der boede på Bisgård, Ribebispens gamle gård i Holstebro. Det vil altså sige, at hele Lægårdvej med bebyggelse engang har hørt under »Lægården«. Desuden købte Niels Nielsen Frøjk mølle med tilhørende jorder vest for Holstebro. Men mest er der grund til at være Niels Nielsen taknemmelig for den handel, han gjorde i 1805. Da købte han nemlig »Vester Lægård« på den anden side af vejen og lagde den ind under sin egen gård, således at »Lægården« fra dette år fremtræder som én gård. Niels Nielsen kunne nu med stolthed se tilbage på sine resultater. Fra en fæstebonde havde han arbejdet sig frem til en stor ejendomsbesidder, hvilket han demonstrerede ved nu at kalde sig Niels Lægård. Det er sandsynligvis ham, der har ladet »Vester Lægård« nedrive for derved at understrege, at »Lægården« nu var én gård mod tidligere to.

Alligevel fik denne mand en mystisk og tragisk skæbne. Herom beretter et gammelt dokument lakonisk følgende:

»1822, 13. december vandrer Niels Nielsen hjemmefra og bliver den 17. december fundet død i Lægårdens mølledam, 77 år gammel.«

Hvad ligger der bag denne tragedie? Derom kan man kun gisne. Måske økonomiske sorger efter statsbankerot-

ten i 1813. Måske fortrædeligheder med hustruen Kirsten Marie. I hvert fald viste hun sig som en særdeles myndig og handlekraftig dame efter mandens død. I februar måned det følgende år solgte hun Frøjk mølle formedelst 400 rigsdaler, hvilket kunne tyde på, at hun har villet stive en vaklende økonomi af. Men også andre planer tumlede den intrigante enke med. I Måbjerg sogn lå — og ligger for resten endnu — to udmærkede gårde, nemlig »Særkjær« og »Gårdhøje«, og begge steder var der giftefærdige sønner. Det ville pynte godt på »Lægården«, om en af disse gårde kunne komme under den. Nu begav det sig sålunde, at Kirsten Maries ægteskab med Niels Nielsen havde været barnløst, men hun havde en søsterdatter, der stammede fra gården »Ilsvad«, og som ligeledes var i den giftefærdige alder. Hende tilbød nu Niels Niensens enke »Lægården« som medgift, hvis hun ville gifte sig med en søn enten fra »Særkjær« eller »Gårdhøje«. Men hun svarede mosteren, at hun havde højere tanker, og hun ville ikke giftes med en »læderbonde«, heller gav hun afkald på »Lægården«. Herefter var kun den udvej tilbage for Niels Niensens enke, at hun selv måtte prøve lykken, hvilket hun virkelig havde held med, thi Måbjerg kirkebog kan fortælle, at den 6. juni 1822 blev ungkarl Jens Pedersen af »Særkjær« gift med enkekonen Kirsten Marie Christiansdatter efter Niels Nielsen af »Lægården«. Han var da 25 år gammel. Hun var 75!

Imidlertid gik hendes stolte planer ikke helt efter beregning. Den unge Jens Pedersen, som nu blev herre til »Lægården«, har åbenbart haft kludder med økonomien, så han måtte låne penge hos sin broder Laust, som stik imod Kirsten Maries beregninger sad som ejer af »Særkjær«. Denne lånevirkosomhed har nok ikke helt været dikteret af broderlige følelser, thi otte år efter det roman-

tiske bryllup må Jens Pedersen sælge »Lægården« til broderen på »Særkjær«. Handelen blev afsluttet den 8. december 1830, og i skødet bemærkes det udtrykkeligt, at købesummen er 100 rigsdaler sølv, som Laust Pedersen har betalt ifølge aftale«.

Således endte dette afsnit af »Lægården«s saga. Men i elevskriftet til næste år skal vi vende tilbage til de guldene dokumenter og de gamle protokoller for at få dem til at kaste lys over andre perioder af stedets historie.

Bent Torben Holm.

Hilsner

En rigtig glædelig jul og et godt nytår ønskes alle gamle elever!

Venlig hilsen

Tove Albrecht, Inge Enggaard, Gerda Knudsen,

Iris Jensen og Marie Mathiassen.

Elevmødet

Elevmødet er altid første søndag i juli. Det begynder kl. 10 i frimenighedskirken.

Vi håber på god tilslutning. — Indbydelse sker kun på denne måde. Af hensyn til middagsmaden bedes I indmelde jer otte dage før. Tag madpakke med til aftensmaden. Er overnatning nødvendig — så husk lagner eller sovepose.

Elevsammenkomsten i maj udgår, men sidste søndag i november, den 26., holder vi elevsammenkomst. Mødet begynder kl. 14,30 med kaffedrikning (husk at tage brød med).

Elevliste 1959-60

Vinteren 1959-60.

- Amstrup, Karen, »Tømmergården«, Måbjerg, Holstebro.
Andersen, Anne-Wium, »Solstrålen«, Fjand, Ulfborg.
Andersen, Bente, Halskov, Højslev.
Andersen, Else Marie, Spøttrup mark, Spøttrup.
Andersen, Grethe, Krejbjerg.
Andersen, Jenny, Høgild, Herning.
Andersen, Tove, Albæk Møllegård, Randers.
Bertelsen, Birgitte, Humlum.
Bisgård, Nina, Roslev.
Brenneke, Jette Neumann, Holbækvej 23, Benløse, Ringsted.
Carlsen, Ina, Frederiksgade 15, Århus.
Christiansen, Erna Sand, »Lystlund«, Naur.
Clausen, Inger Nørskov, Nørremøllevej 61, Viborg.
Damtoft, Jytte, Engesvang, Måbjerg, Holstebro.
Ebbesen, Ellen, Djeld, Vinderup.
Eriksen, Bente Brunbjerg, Borbjerg, Holstebro.
Eskildsen, Rita, Hogager, Holstebro.
Esrassen, Sine, Kranøen, Frederikshåb.
Foged, Karen, Thorum, Roslev.
Frank, Henny, Svinding, Randers.
Fuglsang, Inger, Måbjerg, Holstebro
Gårdsdal, Inger, »Nørregård«, Finderup, Ravnstrup.
Hansen, Ria Østergård, »Visholm«, Ramsing.
Have, Else, »Ø. Dalby«, Gimsing, Hjerm.
Hedegård, Birgit, Horne, Tistrup.
Hestlund, Inge, Engesvang.
Jacobsen, Ulla, Højbjerg, Rødkærbro.

Jensen, Bente, Humlum.
 Jensen, Edel, Tved, Thisted.
 Jensen, Elisabeth Bräuner, Grønnegyden, Stige.
 Jensen, Ellen Margrethe, Højslev kirke, Højslev.
 Jensen, Eva, »Hedegård«, Hodsager, Holstebro.
 Jensen, Judith Gammelmark, Gammelmark, Sdr. Felding.
 Jensen, Lis Bodil, Lægårdvej 26, Holstebro.
 Jensen, Sigrid, Møllevej 8, Sjørring, Thisted.
 Jensen, Tove, »Østergård«, Ramsing.
 Jeppesen, Birthe, Frederiksgade 3, Thisted.
 Jessen, Solveig, Sdr. Rindum, Ringkøbing.
 Johannesen, Eva, Svinding, Randers.
 Jørgensen, Birthe, Hornelund, Tistrup.
 Karstensen, Marie, »Lyngholm«, Sdr. Felding.
 Klostergård, Karen-Marie, Humlum.
 Kristensen, Åse, »Grønlund«, Tvis.
 Kristensen, Ellen Arbjerg, »Engholm«, Måbjerg, Holstebro.
 Kristensen, Ellen, Floutrup, Roslev.
 Kristensen, Hanne, Nr. Lem, Brodal.
 Kristensen, Joan, Sjørup, Viborg.
 Lambæk, Signe Stamp, Birk, Herning.
 Lambæk, Karen, Nygårdsallé 38, Ikast.
 Langkjær, Sonja, Hunstrup, Thy.
 Lauridsen, Åse, »Svalebo«, Høgild, Herning.
 Laursen, Jytte, Gl. Skørpingvej 34, Skørping.
 Laustsen, Grethe, Vorde Mark, Løgstrup.
 Lund, Margrethe, Holing, Herning.
 Lynggård, Rigmor, Sejerslev, Nykøbing M.
 Madsen, Åse Møller, Sølystvej 36, Silkeborg.
 Madsen, Birgit, Skave, Holstebro.
 Madsen, Bodil Skovmose, V. Toftum, Humlum.
 Madsen, Gerda, Skovbakken 12, Holstebro.
 Madsen, Gerda, Brøndum st.
 Madsen, Signe Sandal, »Bysbjerggård«, Vodstrup, Nykøb. M.
 Michelsen, Else, Grønnegyden, Stige.
 Mikkelsen, Ane Marie, »V. Kjærgård«, Humlum.
 Mikkelsen, Inge Marie, Søndervang, Tistrup.
 Mikkelsen, Jytte, Langør, Tranebjerg, Samsø.
 Mølby, Ingelise, Hornelund, Tistrup.
 Navntoft, Leila, »Ætna«, Løgstrup.
 Nielsen, Hanne, Nørregade 9, Trolldhede.

Nielsen, Henny Leegård, Asp, Horne, Tistrup.
Nielsen, Ilse Udsen, Frederiksgade 15 D, 3., Århus.
Nielsen, Inga Opstrup, Drongstrup, Sdr. Felding.
Nielsen, Ingrid, Albæk, Snejbjerg, Herning.
Nielsen, Lene Hviid, Sundby, Thisted.
Nygård, Else, »Nygård«, Hvam, Holstebro.
Oddershede, Bodil, Hinding, Nors.
Overgård, Hanne Grube, Skovgade 1, Thisted.
Pedersen, Åse Bust, Sten Billes Torv 10, 1., Århus.
Pedersen, Anna Nørgård, Gjording, Vemb.
Pedersen, Bodil Marie, Ytteborg, Måbjerg, Holstebro.
Pedersen, Gertrud, Snorup, Tistrup.
Pedersen, Grete, Durup st.
Pedersen, Krista, »Østergård«, Timring, Vildbjerg.
Petersen, Ingrid, Hverrehus, Gedsted.
Petersen, Lajla, Mandø A/M, Ribe.
Plejdrup, Janna, Durup st.
Poulsen, Gunhild, Bedsted, Thy.
Poulsen, Margit, Onsbjerg, Samsø.
Ravn, Nina, Tødsø, Nykøbing M.
Ravnsbæk, Mathilde, Klinkby st.
Refsgård, Karen Marie, Skave, Holstebro.
Richardy, Kirsten, Haderup, Skive.
Schødt, Hanne, Humlum.
Simonsen, Else Margrethe, »Harregård«, Roslev.
Sloth, Grethe, Dalbyover.
Søndergård, Gunhild, »Mosegård«, FASTER, Skjern.
Sørensen, Connie, Rettrup, Skive.
Sørensen, Lissie Dahlgård, Fly, Skive.
Thomasen, Mille, Højbjerg, Rødkærsbro.
Thomsen, Manny Tranberg, Kolkur, Karup.
Torp, Grethe, Durup st.
Vilhelmsson, Kirsten, Herningvej 63, 3., Holstebro.
Villadsen, Else, Århusvej, Rødkærsbro.
Voldbjerg, Birgit, Vesterby, Borris.
Vorm, Karen, Tastum, Stoholm.

Sommeren 1960.

- Andersen, Birthe Marie, Hanning, Sædding.
Andersen, Inga Ågård, »Ny Smedegård«, Snejbjerg, Herning.
Andersen, Kirsten Friis, Krusbjerg, Ølgod.
Andersen, Kirsten Stræde, V. Strandsbjerg 42, Ringkøbing.
Andersen, Tove, Hjorthede, Bjerringbro.
Bach, Hanne Damkjær, Smøllerup, Stoholm.
Bjørn, Gunhild Serup, Bjerre, Studsgård.
Broch, Anne Marie, »Villebølgård«, Villebøl, Ribe.
Bødker, Inger, Ølby, Struer.
Christensen, Jonna, Herborg pr. Herborg.
Christensen, Kristine Flarup, Kvorning, Hammershøj
Christensen, Lili, Bredgade 10, Lem.
Christensen, Sonja, Kongshøj, Roslev.
Clausen, Annelene, Nibøl/Tegelwang, Sydslesvig.
Davidsen, Asta, Faldborg, Rødkærsbro.
Davidsen, Inga, Lånnum, Stoholm.
Esrassen, Sine, Kranøen, Frederikshåb.
Frederiksen, Gerda, »Søgård«, Daugbjerg, Viborg.
Frandsen, Emmy, Tange, Sig.
Frandsen, Karen Marie, Debelmose, Borris.
Grønning, Yvonne, p. t. »Nordstjernen«, Sparkær.
Graversen, Inga Bodil, Ørum, Bedsted.
Hansen, Anna Marie, Tanderup, Snejbjerg, Herning.
Hansen, Bente, Søndbjerg, Uglev.
Hansen, Dagny Engsig, Hollingholt, Sunds.
Hansen, Inge Lise, Ans mark, Ans by.
Hansen, Jytte Margr, Thisted, Viborg.
Have, Lisbeth, Vithen A/M, Hadsten.
Holch, Bente, Astrup, Skjern.
Holm, Anna, »Overgård«, Ans.

Iversen, Birthe, Herborg pr. Herborg.
Jensby, Irma Bang, Ashøje, Hurup.
Jensen, Elna, Ramme.
Jensen, Else Marie, Grønningen 35, Thisted.
Jensen, Gerda Nygård, Øster Høj, Ramme.
Jensen, Getcela, Rindom Kærby, Ringkøbing.
Jensen, Inger, Vorgod, Barde, Herning.
Jensen, Johanne Eltang, Vesterlund.
Jensen, Karna Engbjerg, Vilhusted, Kibæk.
Jensen, Krista Hyldgård, Sdr. Bjert, Vinderup.
Jespersen, Else K., »Kirkegård«, Herborg.
Jørgensen, Karen Frølund, Reberbanen 19, Ulfborg.
Kjær, Gunhild, Kærhede, Sdr. Felding.
Kjærgård, Gunhild, »Dommergården«, Vestervig.
Kjærgård, Karen Margr., Marielyst, Nr. Felding.
Kloster, Hanne, »Bjerregård«, Ramme.
Lade, Jytte, Handest st.
Larsen, Else Hejbøl, Hejbøl, Ølgod.
Larsen, Grethe, »Tidensminde«, Måbjerg, Holstebro.
Larsen, Kirsten-Marie, Tastrup, Sig.
Larsen, Magda Kloster, Frøstrup.
Larsen, Mary, Trøstrup, Videbæk.
Laursen, Else, Hestbæk, Roslev.
Laursen, Eva, Høstrup, Haderup, Skive.
Madsen, Birgitte, »Fastergård«, FASTER, Skjern.
Madsen, Dora, Hjorthede, Bjerringbro.
Madsen, Jette Nederby, Østerbom 11, Lemvig.
Madsen, Jytte, Hodsager, Holstebro.
Madsen, Nina, Illerhede, Ans by.
Mathiassen, Inger Marie, Astrup, Skjern.
Mikkelsen, Inger Lis, Vorgod, Herning.
Mogensen, Grethe, Vorgod Østerby, Kibæk.
Morsing, Else, Ørumby, Bedsted.
Mortensen, Inger Skov, Bjerre, Studsgård.
Mortensen, Ingrid Blåbjerg, Sundby, Nykøbing M.
Mortensen, Povla, Lånum, Stoholm.
Mouritzen, Karen Marie, V. Vandet, Thisted.
Møller, Grethe, »Holdflod«, Nøvling, Skibbild.
Møller, Åse, Østre Kirkevej 48, Herning.
Møller, Jette Baun, Østerhus, Lemvig.
Nedergård, Anne, »Gosviggård«, Borris.

Nielsen, Agnes, »Oxvighus«, Højen, Vejle.
Nielsen, Britta, Bjerring, Bjerringbro.
Nielsen, Dorthé, Østergade 2, Lemvig.
Nielsen, Grethe Edelskov, Gislum, Østrup.
Nielsen, Jytte Libergreen, Vestergade 22, Lem.
Nielsen, Lis Amtoft, Boddum, Hurup.
Nielsen, Ulla, Laulund, Dybe.
Pedersen, Kaja Garner, Vorgod, Herning.
Pedersen, Elsa Lysgård, Ølbyvej 3, Struer.
Pedersen, Karen Margrethe, Vinding, Sørvad.
Petersen, Ketty, »Baungård«, Lintrup.
Preut, Bente, Låsby.
Rasmussen, Tove Møller, Låsby mark, Låsby.
Ravnsbæk, Tove Bjerg, Lomborg, Ramme.
Ravn, Inge Lise, Søndergade 46, Stoholm.
Sekkclund, Inge-Lise, Kjærup, Frøstrup.
Simonsen, Ingelise, Teglgårdsvej 18, Lemvig.
Stegelman, Irene, Uhlebølgade 34, Nibøl, Sydslesvig.
Stentoft, Herdis, Skovsted, Thisted.
Søndergård, Lisse Kobberø, »Madstedgård«, Bedsted.
Sørensen, Jette, Romvej 29, Lemvig.
Sørensen, Jytte, Hestbæk, Roslev.
Sørensen, Karen Inga, Mønsted, Viborg.
Sørensen, Magna Svanborg, Tømmerby, Frøstrup.
Sørensen, Ruth Amtrup, Fiskbæk, Herborg.
Thomsen, Gudrun Ørskov, Hvolris, Møldrup.
Thomsen, Sonja Jensby, Tygstrup, Vang, Vestervig.
Thorsen, Inger Marie, Vestervang, Gudum.
Tjener, Ida Østergård, Boddum, Hurup.
Troels, Ingrid Skytte, Bjerregrav, Møldrup.
Østergård, Kirsten Rudmose, Vorgod, Herning.
Østergård, Nanna Margr., Kolkur, Karup.

Indholdsfortegnelse

Hvad er alt	5
Årets brev	7
Boris Pasternak in memoriam	37
I livets tjeneste	44
Niels Ryberg Finsen	49
Sommerholdet 1951 - Vinterholdet 1951-52	58
Om børn og poesi	59
Af »Lægårdens« saga	67
Hilsner	72
Elevmødet	73
Elevliste	75
Vigtig meddelelse	86

Vigtig meddelelse!

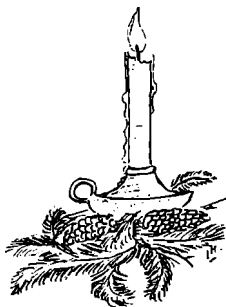
Frøkner: Send *ikke* adresseforandring, så længe den skifter hvert år til maj og november. Flytter jeres forældre, hører vi gerne fra jer.

Fruer: Lad os dog høre, hvad I hedder, og hvor I bor, så vi ikke skal blive ved at skrive jeres ungpigenavn og adresse på konvolutterne. Benyt årbogens sidste side og send den *nu!*

Frøkner og fruer: Ønsker I ikke elevskriftet mere, må det meddeles skolen senest 1. november 1961.

Tak og venlig hilsen!

Bestyrelsen.

Deltager til elevmødet 1961

Sendes til Holstebro ungdomsskole »Lægårdens«, Holstebro

Navn: _____

Adresse: _____

Årgang: _____

Adresse- og eventuel navneforandring

Sendes til Holstebro ungdomsskole »Lægårdens«, Holstebro

Navn: _____

Ny adresse: _____

Tidligere adresse (evt. navn): _____